

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

**на тему: Теоретико-методичні та практичні аспекти облікового
супроводження та аудит розрахунків підприємства за єдиним
соціальним внеском**

Виконала:

Томашевська Анастасія Андріївна
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник:

Назаренко Олександр Володимирович
професор кафедри обліку і оподаткування

Рецензент:

Семенець Людмила Валентинівна
Головний фахівець з питань внутрішнього
аудиту Сумського національного аграрного
університету

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Кафедра

Освітній ступінь

Спеціальність

Економіки і менеджменту

Обліку і оподаткування

Магістр

071 «Облік і оподаткування»

Завідувач кафедри

« 08 » грудня

Затверджую:

М.І. Гордієнко

2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Томашевській Анастасії Андріївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретико-методичні та практичні аспекти облікового супроводження та аудит розрахунків підприємства за єдиним соціальним внеском

2. База практичного дослідження:

ТОВ ІТ-Еккаунтін м. Суми

керівник роботи **Назаренко Олександр Володимирович, д.е.н., професор**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

_____. № _____

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 18 березня 2024 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична, бюджетна та податкова звітність,

законодавчо - нормативні акти з питань обліку і аудиту, монографії, фахові наукові

статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку, аналізу, аудиту і контролю.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

дослідити понятійну сутність категорії «єдиний соціальний внесок», як об'єкта обліку;

вивчити законодавчо-нормативну базу та інформаційне забезпечення з теми дослідження;

провести підбір та аналіз наукових літературних джерел з тематики дослідження;

навести організаційно – економічну характеристику досліджуваного підприємства;

розкрити стан організації обліку і аудиту єдиного соціального внеску підприємства;

визначити особливості методики обліку і аудиту єдиного соціального внеску у базовому підприємстві;

надати пропозиції щодо вдосконалення обліку і аудиту єдиного соціального внеску в умовах функціонування досліджуваного підприємства;

сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

« 08 » грудня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	Грудень 2022 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2022 р. - березень 2023 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	квітень-жовтень 2023 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	листопад - грудень 2023 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	січень-лютий 2024 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	лютий 2024 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	04-06 березня 2024 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	04-06 березня 2024 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	06-13 березня 2024 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	13-18 березня 2024 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	20 березня 2024 р.	

Здобувач вищої освіти за другим
(магістерським) рівнем

Анастасія

ТОМАШЕВСЬКА

Керівник роботи

Олександр НАЗАРЕНКО

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНИК

Кваліфікаційна робота допущена до
захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і
менеджменту

Маргарита ЛИШЕНКО

АНОТАЦІЯ

Томашевська А.А. Теоретико-методичні та практичні аспекти облікового супроводження та аудит розрахунків за Єдиним соціальним внеском – Рукопис

Кваліфікаційна робота на здобуття ОС «Магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», Сумський національний аграрний університет, Суми, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена обліковому відображенню та аудиту операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском та пошуку шляхів удосконалення на базі практичного дослідження ТОВ «ІТ-Еккаунтін» м. Суми.

У кваліфікаційній роботі представлено теоретико-методичне узагальнення, визначено практичні аспекти та шляхи вдосконалення організації облікового супроводження та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском досліджуваного товариства.

Облікове відображення та аудит розрахунків за Єдиним соціальним внеском є важливим етапом для розуміння сутності та значення цієї області бухгалтерського обліку та аудиту. Розрахунки за Єдиним соціальним внеском становлять важливий аспект діяльності кожного господарюючого суб'єкта, оскільки вони впливають на фінансові зобов'язання перед державою та на соціальні гарантії працівників. Важливість цієї теми стала ще актуальнішою в контексті змін в податковому законодавстві та реформування податкової системи.

Узагальнено понятійний апарат щодо облікового відображення та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском, визначено, що ЄСВ представляє собою: консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Проведено, з використанням сучасних аналітичних методик, організаційно економічну характеристику діяльності, рекомендовано удосконалити та застосовувати форму сучасної розрахунково-платіжної відомості, що дозволить

співробітникам бухгалтерії ефективно досліджувати правильність розрахунку ЄСВ, ВЗ, ПДФО, запропоновано окремі компоненти вдосконалення графіку документообігу щодо розрахунків за ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін».

Ідентифіковано переваги імплементації та запропоновано до застосування, при організації облікового процесу, програмний спеціалізований продукт «BAS Бухгалтерія», який представляє собою комплексне рішення для організації та ведення бухгалтерського та податкового обліку в ТОВ «ІТ-Еккаунтін», включаючи автоматизацією облікових процесів, пов'язаних з процедурою нарахування, сплати та належного відображення у звітних формах ЄСВ.

Визначено та рекомендовано до використання у досліджуваному товаристві основні компоненти організаційно-методологічної складової сучасної аудиторської перевірки ЄСВ, узагальнено окремі складові тесту оцінки фактично функціонуючої системи внутрішнього контролю щодо ЄСВ та сформовано окремі компоненти програми аудиту даної облікової компоненти. Для проведення аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском запропоновано використовувати певний перелік спеціалізованих робочих документів.

Ключові слова: аудит, єдиний соціальний внесок, облікова політика, облікове супроводження, робочі документи.

ABSTRACTS

Tomashevsk A. Theoretical, methodological and practical aspects of accounting support and audit of settlements for the Single social contribution - Manuscript

Qualification work for the degree of Master's degree in specialty 071 «Accounting and Taxation», Sumy National Agrarian University, Sumy, 2024.

The qualification work is devoted to the accounting reflection and audit of operations on settlements for the Single social contribution and the search for ways to improve on the basis of a practical study of IT-Eccounting LLC. Sumy.

The qualification work presents a theoretical and methodological generalization, identifies practical aspects and ways to improve the organization of accounting support and audit of settlements for the Single social contribution of the company under study.

Accounting and auditing of settlements for the Single Social Contribution is an important stage for understanding the essence and significance of this area of

accounting and auditing. Settlements for the Unified Social Tax are an important aspect of every business entity's activities, as they affect financial obligations to the state and social guarantees for employees. The importance of this topic has become even more relevant in the context of changes in tax legislation and reform of the tax system.

The author summarizes the conceptual framework for accounting and auditing of settlements under the Single social contribution, and determines that the Single social contribution is: a consolidated insurance contribution, which is collected to the system of compulsory state social insurance on a mandatory and regular basis in order to ensure protection, in cases provided for by law, of the rights of insured persons to receive insurance payments (services) under the existing types of compulsory state social insurance.

Using modern analytical methods, the author conducts an organizational and economic characterization of activities, recommends improving and applying the form of a modern settlement and payment statement, which will allow accounting staff to effectively investigate the correctness of the calculation of ERUs, VT, personal income tax, and proposes certain components of improving the schedule of document flow for ERU settlements in «IT-Eccounting» LLC.

The advantages of implementation are identified, and it is proposed to use, in the organization of the accounting process, the specialized software product "BAS Accounting", which is a comprehensive solution for organizing and maintaining accounting and tax accounting in «IT-Eccounting» LLC, including automation of accounting processes related to the procedure for accrual, payment and proper reflection in the reporting forms of the Single social contribution.

The author identifies and recommends for use in the company under study the main components of the organizational and methodological component of a modern audit of the USC, summarizes certain components of the test for assessing the actual functioning of the internal control system in relation to the USC, and forms certain components of the audit program for this accounting component. The author suggests using a certain list of specialized working documents to audit the Single social contribution.

Keywords: audit, single social contribution, accounting policy, accounting support, working documents.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ	11
1.1 Економічна сутність та особливості здійснення розрахунків за Єдиним соціальним внеском	11
1.2 Нормативне регулювання організації обліку та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском	15
1.3 Організаційно-методичні аспекти обліку та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском	17
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ У ТОВ «ІТ-ЕККАУНТІН»	22
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	22
2.2 Облікове супроводження операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском	28
2.3 Організація контролю (аудиту) операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском	39
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ	48
3.1 Вдосконалення організаційної компоненти обліку розрахунків за Єдиним соціальним внеском	48
3.2 Вдосконалення облікового супроводження розрахунків за Єдиним соціальним внеском	54
3.3 Особливості аудиту операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском	65
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Актуальність теми. Облікове відображення та аудит розрахунків за Єдиним соціальним внеском (ЄСВ) є важливим етапом для розуміння сутності та значення цієї області бухгалтерського обліку та аудиту. Розрахунки за Єдиним соціальним внеском становлять важливий аспект діяльності кожного господарюючого суб'єкта, оскільки вони впливають на фінансові зобов'язання перед державою та на соціальні гарантії працівників. Важливість цієї теми стала ще актуальнішою в контексті змін в податковому законодавстві та реформування податкової системи.

Досліджувана нами тема є надзвичайно актуальною для України, тому багато вчених приділяють їй велику увагу. Різні аспекти цієї проблеми досліджували такі науковці, як: Аніщенко Г. Ю. [1], Динь І. М. [5], Журавська І. [6], Макаренко А. П. [8, 9], Макарова Г.С. [10], Машевська А. А. [11], Назаренко І.М. [13], Назаренко О. В. [13,14,15,16], Насібова О. В. [17], Оніщенко В. [20], Тимченко О. М. [30], Яременко Л. М. [33] та інші.

Незважаючи на те, що проблемі облікового відображення та аудиту розрахунків за ЄСВ присвячено безліч наукових праць, багато питань залишаються недостатньо розкритими. Все це підтверджує актуальність даної проблеми і свідчить про доцільність вибору автором напряму дослідження.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до напрямків науково-дослідних робіт Сумського національного аграрного університету з теми «Теоретичні, методологічні та практичні аспекти трансформації формування та аудиту обліково-звітної компоненти управління підприємств (установ, організацій) в транспарентних умовах інноваційної економіки» (номер державної реєстрації 0122U001378).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних та практичних основ обліку та аудиту розрахунків підприємства за Єдиним соціальним внеском.

Для досягнення поставленої мети в магістерській кваліфікаційній роботі визначено такі завдання:

- узагальнити понятійний апарат щодо облікового відображення та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском;
- вивчити законодавчо-нормативні та теоретичні аспекти обліку, і аудиту розрахунків підприємства за Єдиним соціальним внеском;
- провести організаційно-економічну характеристику діяльності досліджуваного товариства;
- дослідити організацію обліку і аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском в ТОВ «ІТ-Еккаунтін» м. Суми;
- вдосконалити методику обліку розрахунків за Єдиним соціальним внеском в досліджуваному товаристві відповідно до норм чинного законодавства;
- доповнити організаційну компоненту обліку та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском в досліджуваному товаристві;
- ідентифікувати особливості аудиту операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження обрано організаційно-фінансову діяльність ТОВ «ІТ-Еккаунтін» м. Суми.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації, обліку та аудиту розрахунків господарюючих суб'єктів за Єдиним соціальним внеском.

Методологічною основою дослідження виступає діалектичний метод пізнання. Аналітичний та системний метод використано при дослідженні порядку формування аналітичних рахунків бухгалтерського обліку Єдиного соціального внеску. Індуктивний, дедуктивний, метод наукової абстракції та порівняння застосовано для дослідження понятійного апарату. Методи формальної логіки та моделювання дозволили вдосконалити організацію обліку розрахунків за Єдиним соціальним внеском на підприємстві, забезпечили побудову ефективної системи аудиту за порядком нарахування та сплати Єдиного соціального внеску в досліджуваному товаристві, а також його організації. Метод узагальнення використаний при розробці структурних схем системи аудиту розрахунків за

Єдиним соціальним внеском досліджуваного товариства та порядку його організації.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна даної кваліфікаційної роботи освітнього ступеня «магістр» полягає у теоретичному обґрунтуванні та запропонованих рекомендаціях щодо вдосконалення облікового відображення та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском в умовах діяльності досліджуваного товариства.

Наукову новизну кваліфікаційної роботи визначають такі головні її результати:

— узагальнено понятійний апарат щодо облікового відображення та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском, визначено, що ЄСВ представляє собою: консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування;

— проведено, з використанням сучасних аналітичних методик, організаційно економічну характеристику діяльності досліджуваного товариства;

— запропоновано окремі компоненти вдосконалення графіку документообігу щодо розрахунків за ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»;

— рекомендовано удосконалити та застосовувати форму сучасної розрахунково-платіжної відомості, що дозволить співробітникам бухгалтерії ефективно досліджувати правильність розрахунку ЄСВ, ВЗ, ПДФО;

— ідентифіковано переваги імплементації та запропоновано до застосування, при організації облікового процесу, програмний спеціалізований продукт «BAS Бухгалтерія», який представляє собою комплексне рішення для організації та ведення бухгалтерського та податкового обліку в ТОВ «ІТ-Еккаунтін», включаючи автоматизацією облікових процесів, пов'язаних з процедурою нарахування, сплати та належного відображення у звітних формах ЄСВ;

- ідентифіковано та рекомендовано до використання у досліджуваному товаристві основні компоненти організаційно-методологічної складової сучасної аудиторської перевірки ЄСВ

- узагальнено окремі складові тесту оцінки фактично функціонуючої системи внутрішнього контролю щодо ЄСВ та сформовано окремі компоненти програми аудиту даної облікової компоненти базового підприємства;

- для проведення аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском запропоновано використовувати певний перелік спеціалізованих робочих документів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки роботи доповідалися, обговорювалися і отримали позитивну оцінку на 2 Науково-практичних конференціях: Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. м. Полтава, 21 березня 2023 року; Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції м. Суми, 16 листопада 2023 р.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 2 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи викладено на 81 сторінці. У роботі міститься 2 додатки. Список використаних джерел включає 38 найменування на 5 сторінках. Кваліфікаційна робота містить 15 таблиць та 39 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ

1.1 Економічна сутність та особливості здійснення розрахунків за Єдиним соціальним внеском

Вагомою метою для соціального страхування виступає гарантування високого рівня захисту громадян України, покращення їхнього благополуччя та сприяння забезпеченню достатньої стійкості соціальної сфери. Для досягнення цих цілей необхідно, щоб система соціального страхування дотримувалася прозорих і публічних принципів управління існуючими фондами для сприяння соціальному страхуванню. Це також включає в себе стандартизацію бази при нарахуванні страхових внесків, ефективний контроль наявних фінансових потоків, які надходять до даного фонду, а також за їхнім подальшим використанням.

Введення ЄСВ спростило процедури звітності та оплати, уникнуло дублювання функцій страхових фондів щодо управління страховими активами. Ці зміни досить суттєво оптимізували витрати щодо створення та утримання діючої інформаційної системи щодо реєстрації та обліку наявних страхувальників та застрахованих осіб. Вони також полегшили ведення звітності для платників та забезпечили ефективний контроль Пенсійного фонду за своєчасністю та повнотою сплати внесків. Це призвело до скорочення операційних та в т.ч. адміністративних витрат, зменшення кількості можливих помилок при здійсненні нарахування внесків, спрощення обігу документів та зменшення витрат на фінансові операції, а також великою мірою знизило ризики утворення невідповідностей при функціонуванні системи в цілому.

Платників Єдиного соціального внеску, які діють в межах чинного законодавства в Україні відображено на рисунку 1.1.

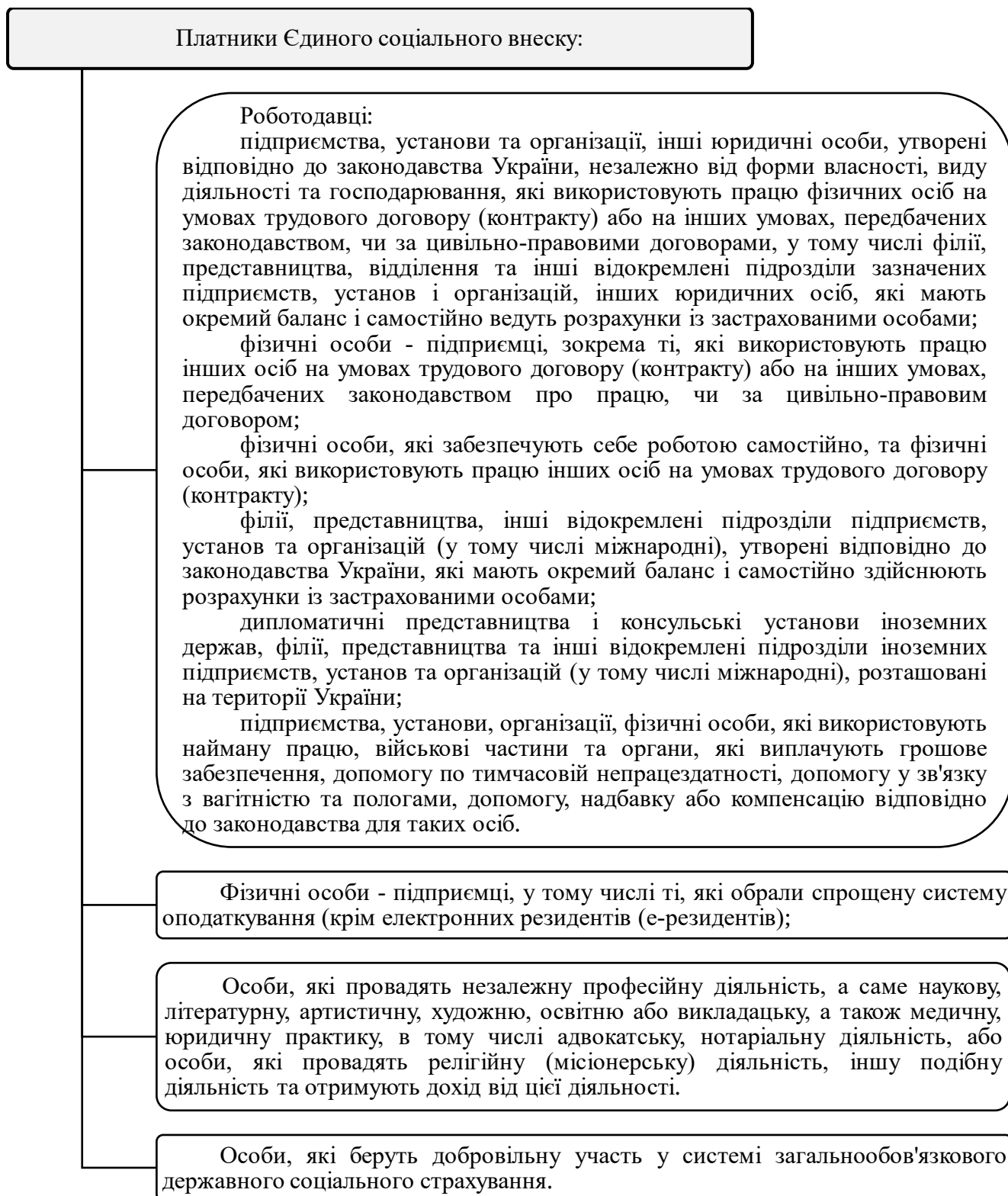

Рисунок 1.1 – Платники Єдиного соціального внеску

Джерело: узагальнено автором

Основні визначення та законодавчо закріплені значення діючих термінів, безпосередньо пов'язаних з організаційно-обліковим супроводженням ЄСВ представлено на рисунку 1.2.

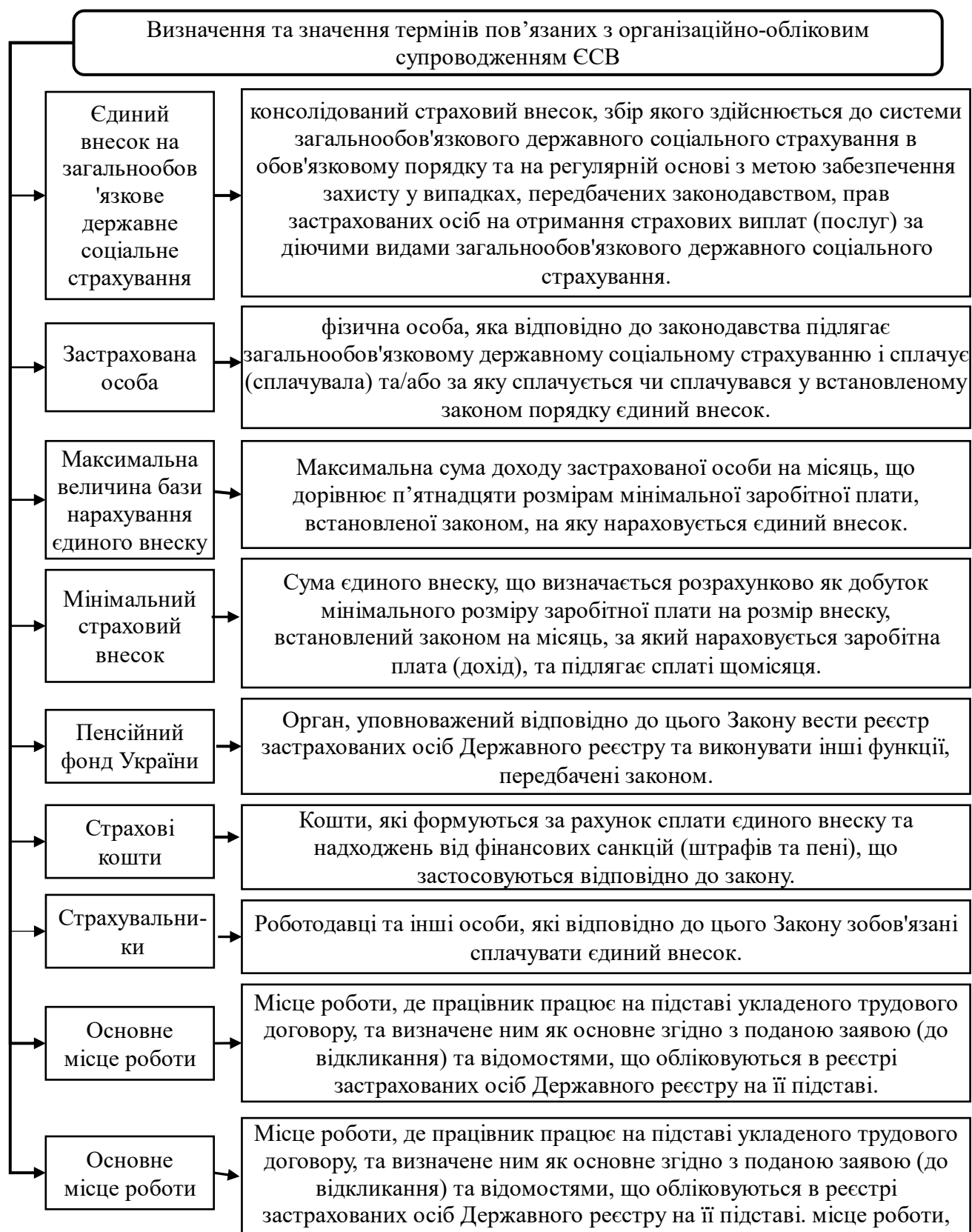

Рисунок 1.2 – Визначення та значення термінів пов'язаних з організаційно-обліковим супроводженням ЄСВ

Джерело: узагальнено автором на підстава [26]

Наявні актуальні вимоги щодо організаційно-облікового супроводження ЄСВ візуалізовано на рисунку 1.3.

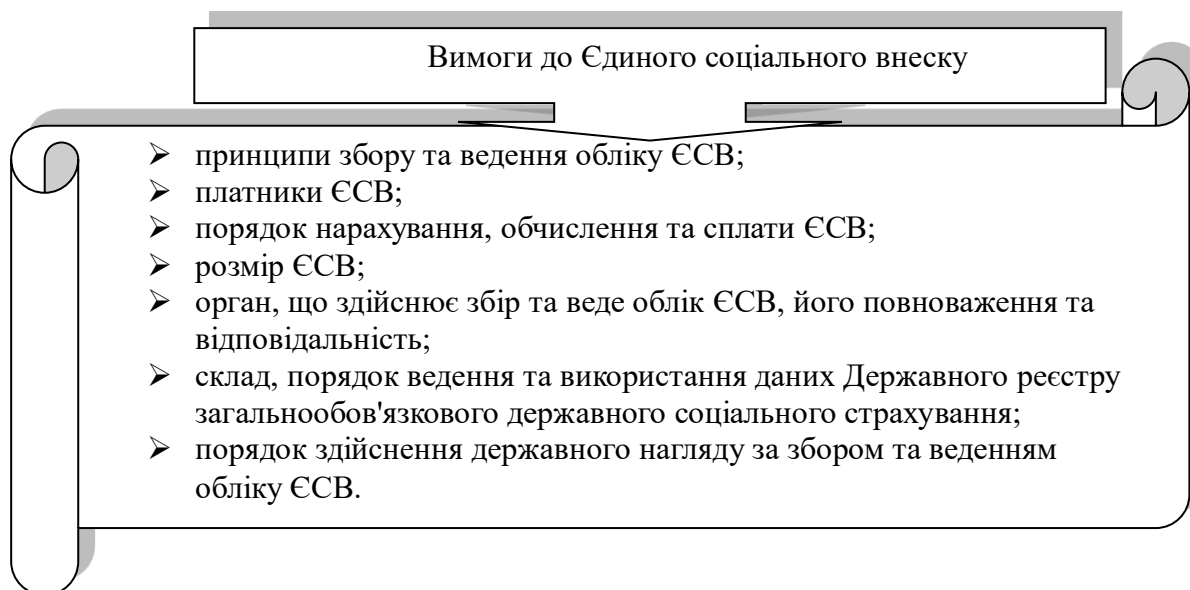

Рисунок 1.3 – Наявні актуальні вимоги до ЄСВ

Джерело: узагальнено автором

Принципи організації збору та ведення обліку ЄСВ відображено на рисунку 1.4.

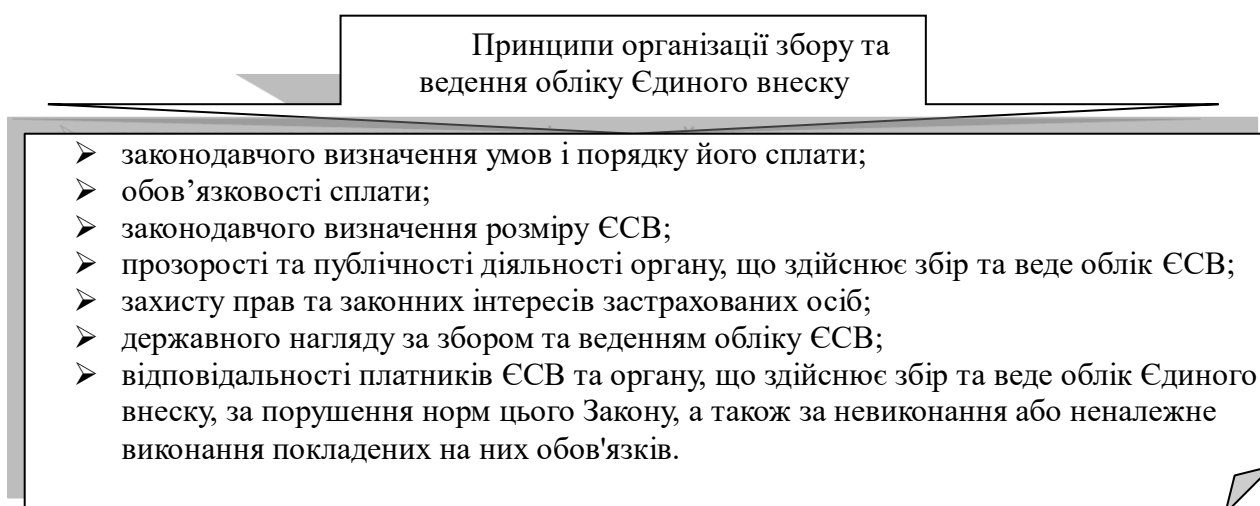

Рисунок 1.4 – Принципи організації збору та ведення обліку ЄСВ

Джерело: узагальнено автором на підставі [16]

За нормами діючого законодавства ЄСВ нараховується на: розмір заробітної плати, грошового забезпечення нарахованих кожній із застрахованих осіб; для

ФОПів сума отриманих доходів, яка підлягає оподаткуванню ПДФО; виплати за договорами ЦПХ тощо.

1.2 Нормативне регулювання організації обліку та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском

При аналізі сучасного стану нарахування ЄСВ на підприємствах варто відзначити необхідність подальшого дослідження цього аспекту обліку з метою розробки комплексної та ефективної системи розрахунків. За умов наявності зростанням соціально-економічної кризи в Україні, особливо важливою стає актуальність правильного розрахунку оплати праці, нарахування та виплат заробітної плати. Крім того, постійні зміни в законодавстві та організаційній сфері обліку вимагають від бухгалтерів оперативного врахування оновлень у порядку облікового відображення та представлення інформації про виплати залученим працівникам у звітності господарюючого суб'єкта.

ЄСВ замінив чотири попередні обов'язкові державні соціальні збори: пенсійний, забезпечення у разі безробіття, соціальне страхування у випадку тимчасової непрацездатності та страхування від фактів нещасних випадків на виробництві. Це об'єднання страхових внесків здійснюється для формування єдиної діючої системи державного загальнообов'язкового соціального страхування для захисту застрахованих осіб та членів їхніх сімей. Оплату ЄСВ здійснюють платники - страхувальники, які можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, що забезпечують собі роботу [32].

Згідно з Законом «Про збір та облік Єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», встановлено мінімальний розмір страхового внеску, який щомісяця має бути сплачений. У січні (починаючи з першого числа) 2023 року мінімальна зарплата становить 6700 грн. на місяць або 40,46 грн. за годину. Також варто відзначити ставки ЄСВ на 2023 рік (див. таблицю 1.1).

Існують обмеження на розмір ЄСВ. Мінімальний страховий внесок визначається як добуток розміру мінімально визначеної заробітної плати та розміру

внеску на місяць, встановленого законом. Максимальний розмір бази для нарахування ЄСВ обмежений і складає до п'ятнадцяти розмірів визначеної мінімальної заробітної плати на місяць для кожної застрахованої особи, встановлений також законом.

Таблиця 1.1 – Розміри ставок ЄСВ у 2023 році

22%	Пов'язані з особами з інвалідністю		
	8,41%	5,5%	5,3%
основна ставка, зарплата, винагорода за цивільно-правовим договором (ЦПД)*, платіж «за себе» з доходів ФОП і т.д.	застосовують підприємства, установи і організації, ФОП та ФОП щодо зарплати працівників з інвалідністю*	застосовують лише підприємства і ГО осіб з інвалідністю. Умови: кількість осіб з інвалідністю $\geq 50\%$ загального числа працівників; фонд оплати праці осіб з інвалідністю $\geq$ як 25% загальних витрат на оплату праці**	застосовують лише підприємства і всеукраїнські ГО осіб з інвалідністю, у т.ч. товариств УТОГ та УТОС. Умови: кількість осіб з інвалідністю $\geq 50\%$ загального числа працівників; фонд оплати праці осіб з інвалідністю $\geq$ як 25% загальних витрат на оплату праці**
*у т. ч. й осіб з інвалідністю. Знижена ставка 8,41% застосовується лише щодо зарплат осіб з інвалідністю, але не щодо виплат за ЦПД чи підприємницьких доходів. Впливає це з п. 5 розділу III Інструкції про порядок нарахування і сплати ЄСВ, наказ Мінфіну від 20.04.2015 р. № 449, а також роз'яснення ДПС 301.04.01 ЗІР			
** ч. 14 ст. 8 Закону «Про збір та облік ЄСВ» від 08.07.2010 № 2464			

Джерело: узагальнено автором

Фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю, працюють на себе або є членами, на даний момент, фермерського господарства, зобов'язані здійснювати платежі ЄСВ за кожен квартал. Цей внесок має бути сплачений до двадцятого числа місяця наступного за звітним кварталом. Тому слід відмітити, що в описаному випадку крайнім днем для сплати ЄСВ є дев'ятнадцяте число даного місяця.

Згідно із ЗУ «Про правовий режим воєнного стану», Україна перебуває у режимі військового стану з двадцять четвертого лютого 2022 р. З п'ятнадцятого березня 2022 р. ВРУ ухвалила ЗУ № 2120-ІХ, який надає фізичним особам - підприємцям, особам, що займаються незалежною професійною діяльністю, та членам фермерського господарства право на тимчасове звільнення щодо сплати

ЄСВ з першого березня 2022 р. до завершення військового стану та впродовж дванадцяти місяців з моменту закінчення його дії [28].

В ході (під час здійснення) мобілізації для проходження військової служби до ЗСУ роботодавці, які сплачують єдиний податок за спрощеною системою оподаткування, ФОПи, які представляють другу та третю групи платників Єдиного податку, а також юрособи, що належать до третьої групи платників даного податку, можуть вільно вирішувати, чи сплачувати ЄСВ за своїх призваних на військову службу працівників. При наявності порушень щодо сплати ЄСВ штрафи та пені не будуть застосовані впродовж дії військового стану та трьох місяців з моменту закінчення його дії [32].

Введення ЄСВ виступило кроком у сприянні проведенню реформування діючої системи загальнообов'язкового соціального державного страхування, однак потребує подальшого вдосконалення. Запровадження ЄСВ спростило обов'язки роботодавців щодо оплати та обліку страхових внесків, оскільки підприємства повинні реєструватися лише в органах Пенсійного фонду як платник ЄСВ. Також запровадження ЄСВ зменшило кількість необхідних внесків з чотирьох до одного, спростивши тим самим процес звітування та роботу бухгалтерів. Однак високі штрафи за несвоєчасну сплату та помилки у нарахуванні та утриманні ЄСВ є негативним аспектом.

1.3 Організаційно-методичні аспекти обліку та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском

Проблематику обліку ЄСВ досліджувала досить значна кількість науковців, які, формуючі власні думки, можуть імплементувати досить нові ідеї відносно даної облікової компоненти, її економічного трактування та юридичного супроводження в умовах сьогодення. Трактування в сучасних наукових джерелах поняття ЄСВ знайшло відображення на рисунку 1.5.

Методи організації обліку розрахунків за ЄСВ можуть різнитися залежно від окремо визначеної ситуації та потреб конкретного стейкхолдера.

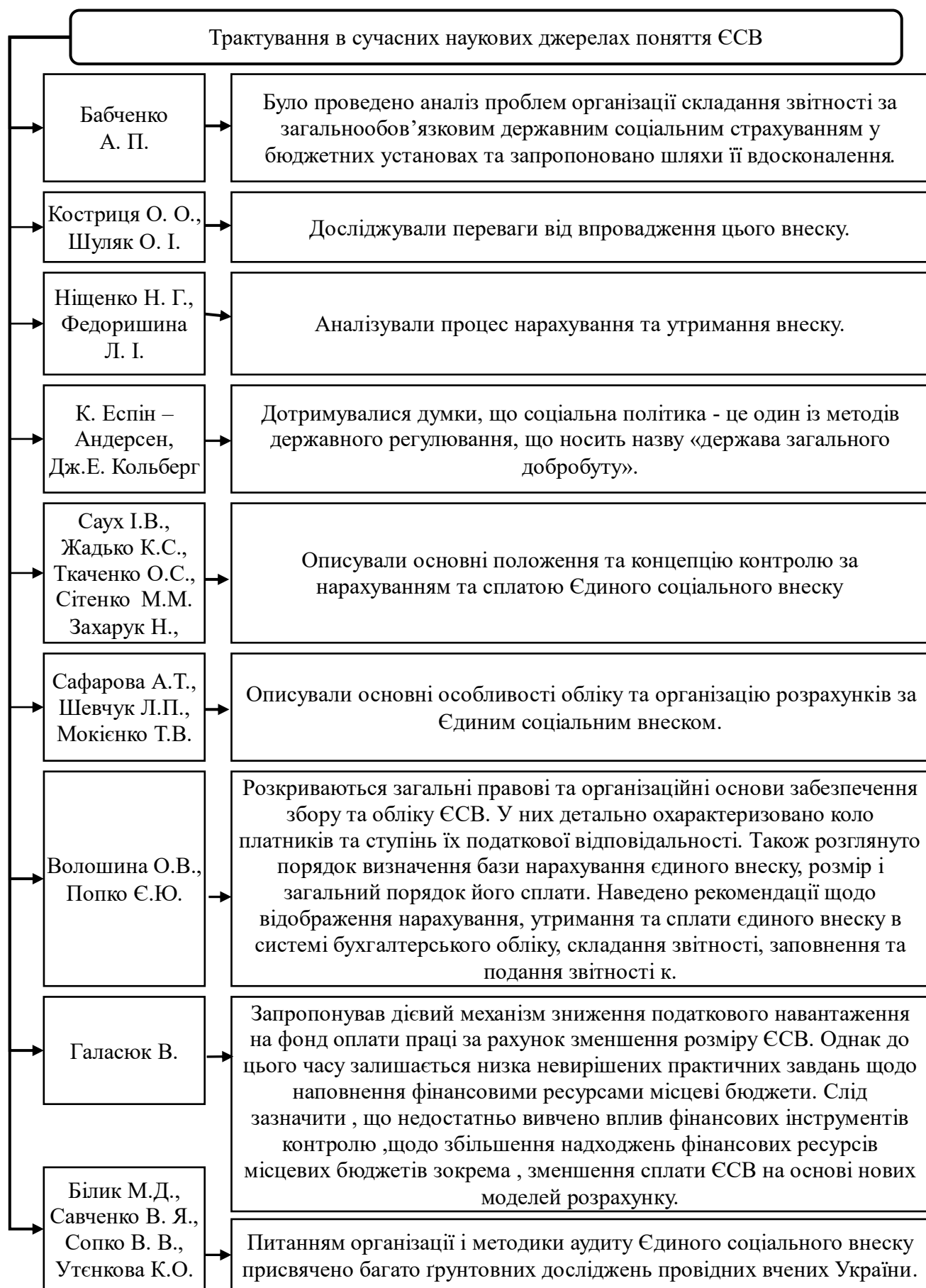

Рисунок 1.5 Трактування в сучасних наукових джерелах поняття ЄСВ

Джерело: узагальнено автором на підстава [16]

При цьому, можна виокремити декілька основних методів облікового супроводження розрахунків за ЄСВ (рисунок 1.6).

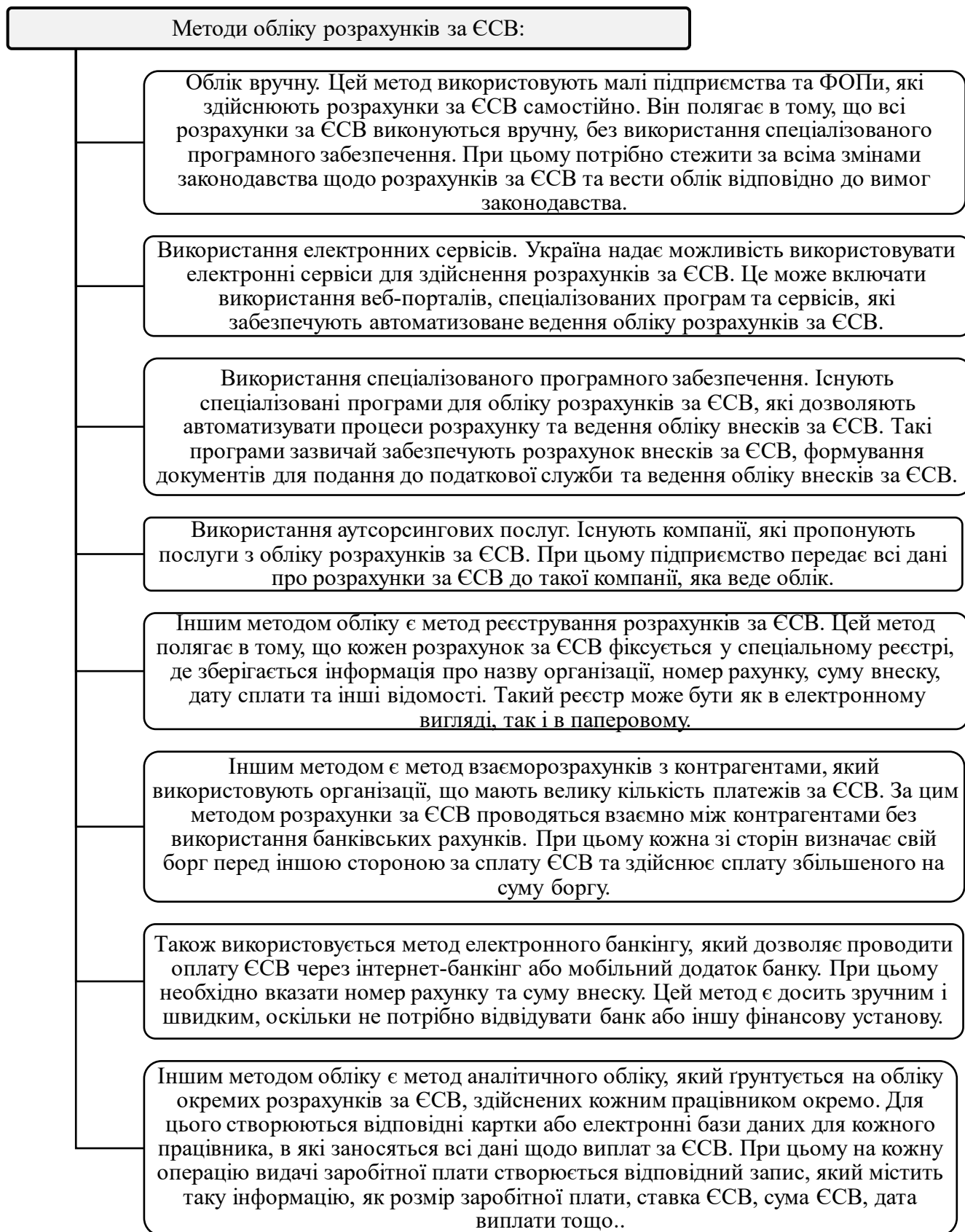

Рисунок 1.6 - Методи обліку розрахунків за ЄСВ

Джерело: узагальнено автором

Особливо важливим є метод індивідуального обліку внесків за ЄСВ, який використовується у ситуаціях, коли потрібно вести облік внесків окремих осіб, які не є працівниками організації, наприклад, підприємців, які сплачують ЄСВ за свої доходи. Для цього формуються окремі картки або бази даних для кожної особи, де фіксуються всі дані про їхні доходи та сплачені внески за ЄСВ.

Отже, облік розрахунків за ЄСВ являється ключовим аспектом функціонування будь-якої організації, яка має працівників або сплачує ЄСВ за свої доходи. Для цього застосовуються різні методи обліку, кожен з яких наділений власними перевагами та недоліками. Вибір методу обліку залежить від конкретних умов та потреб організації, проте правильний облік є важливим фактором для забезпечення фінансової стабільності та ефективності її діяльності.

На сьогодні практично всі юридичні особи та фізичні особи-підприємці впровадили електронну звітність для представлення податковим органам щодо нарахування належних виплат власним працівникам та розрахунку відповідних податків. Однак залишаються проблеми з обліком затрат праці, нарахуванням окремих видів виплат та визнанням доходів залученого персоналу в якості бази при проведенні нарахування передбачених сум податків і внесків. Це може призводити до неточностей і помилок у звітності. Починаючи з початкового кварталу 2021 року, була запроваджена практика єдиної поквартальної «зарплатної звітності» в достатньо оновленому форматі з метою скорочення податкових розрахунків. Якщо дані щоденного обліку виплат працівникам узагальнюються в одній звітності, то це підвищує рівень інформативності та розширює можливості при реалізації перевірок та процедур порівнянь. Однак трансформація форми представлення даних вимагає відповідних змін у веденні обліку, контролі та аудиторській перевірці на відповідній ділянці обліку.

Усі трансформації обліково-звітного процесу мають враховувати адекватні зміни у методології ведення облікового супроводження та якісного контролю процедури правильності нарахування та сплати передбачених внесків і податків. В ході аудиту розрахунків за здійсненими виплатами залученим працівникам у формі «об'єднаної зарплатної звітності» важливо враховувати, що інформаційне

наповнення бухгалтерського обліку тільки технічно узагальнюється відповідно до обчислювальних алгоритмів, а можливі помилки можуть автоматично перекочувати до звітності. Тому проблеми у цій області слід вирішувати комплексно, а рекомендації аудитора повинні враховувати способи усунення можливих помилок [1].

За результатами здійснених досліджень, пошуку можливих шляхів усунення виявленої проблематики, у недостатній мірі вивченими й вирішеними виступають питання теоретико-практичного характеру, основні з яких присутні на рисунку 1.7.

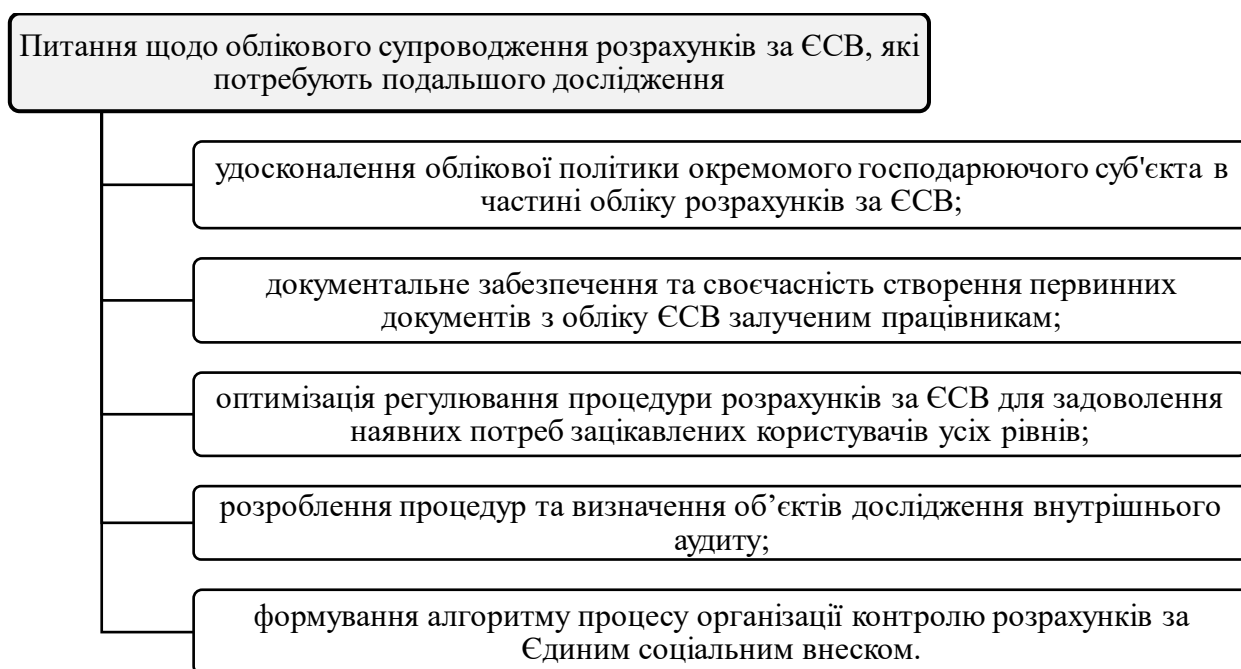

Рисунок 1.7 – Питання як теоретико-практичного характеру щодо облікового відображення розрахунків за ЄСВ, які вимагають дослідження у майбутньому

Джерело: узагальнено автором

Слід визнати, що питання методики реалізації внутрішнього аудиту ЄСВ для підвищення ефективності функціонування окремого бізнес суб'єкта розкрито у недостатній мірі і вимагає подальшого, поглибленого дослідження. Урахувавши можливість наявності помилок при розрахунках доцільно запровадити систему внутрішнього аудиту, яка сприятиме відслідковуванню та виправленню можливих помилок у значній мірі швидше за річну аудиторську перевірку, та уможливить побудову висновків при удосконаленні облікової системи щодо ЄСВ [9].

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ У ТОВ «ІТ-ЕККАУНТІН»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Базою дослідження при написанні кваліфікаційної роботи виступило ТОВ «ІТ-Еккаунтін». Основні організаційні особливості його заснування відображено на рисунку 2.1.

Місце реєстрації товариства: м. Суми, вул. Крилова, б. 24.	Дата переходу на спрощену систему оподаткування: 01.10.2016р. (3 група оподаткування, 5%, без ПДВ)..
Організаційні особливості створення ТОВ «ІТ-Еккаунтін»:	
Дата державної реєстрації: 05.10.2016р.	Код ЄДРПОУ підприємства: 40873985.

Рисунок 2.1 – Організаційні особливості створення ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

У ТОВ «ІТ-Еккаунтін» діють організаційні регламенти, щодо облікового супроводження його діяльності. Ці документи включають в себе основні правила та перелік процедур, які регламентують (регулюють) роботу базового суб'єкта господарювання. До них відносять: Статут товариства, Положення про бухгалтерську службу; Положення про облікову політику; Посадові інструкції окремих облікових працівників, пов'язаних із функціонуванням облікового процесу.

Товариство було створено для задоволення потреб в його послугах (виконаних роботах, реалізованих товарах) та досягнення, у повній мірі, на підставі отриманого прибутку попередньо визначених фінансових інтересів засновників (учасників).

Предмет діяльності досліджуваного товариства відображено на рисунку 2.2.

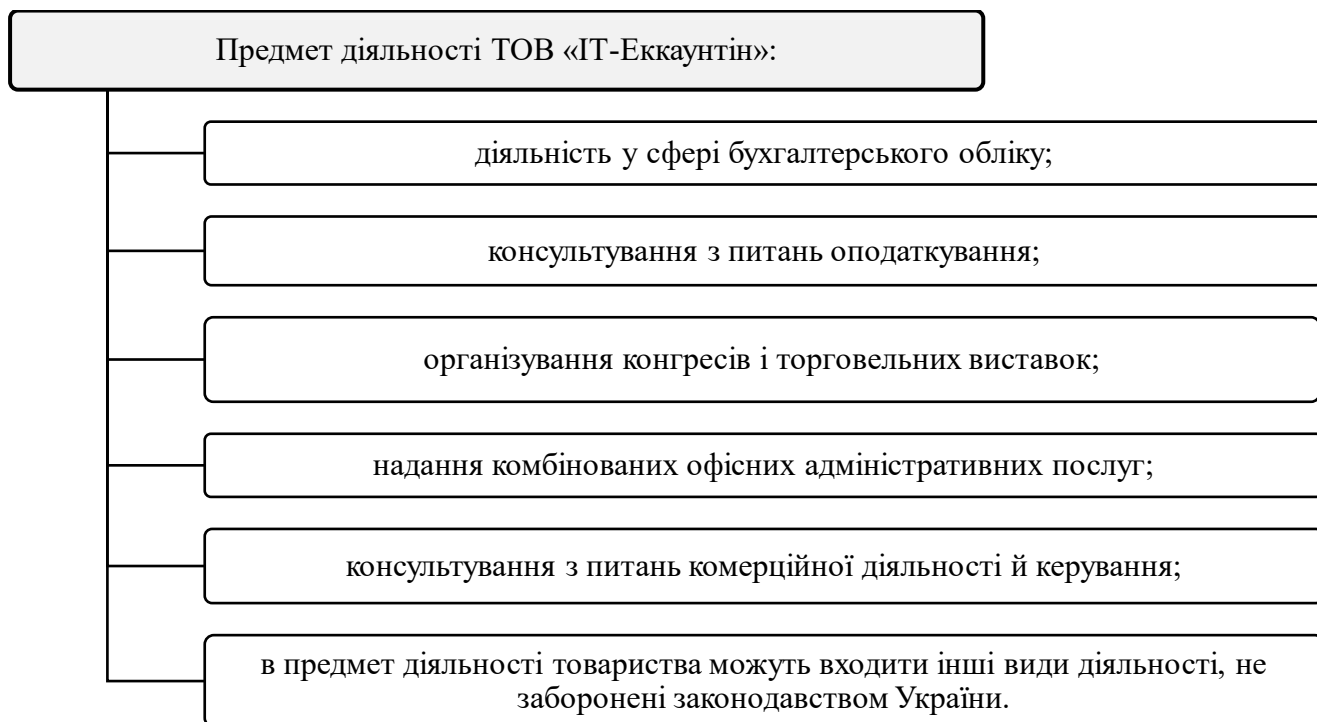

Рисунок 2.2 – Предмет діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

ТОВ «ІТ-Еккаунтін» самостійно визначає основні вектори власної діяльності, планує і провадить її в залежності від попиту на передбачені статутом послуги та роботи, необхідності сприяння забезпеченню виробничо-соціального розвитку, підвищення власної прибутковості.

Майно досліджуваного бізнес суб'єкта становлять необоротні та оборотні активи, вартість яких знайшла відображення у виокремленому самостійному балансі базового товариства. Директор, якого призначають (звільняють) загальні збори учасників аналізованого товариства провадить його управлінську діяльність. На сьогодні директором досліджуваного товариства являється Гуцин Артем Андрійович.

На підприємстві самостійно визначають умови праці, форми і діючі системи щодо її оплати, види інших можливих доходів співробітників. Базовий господарюючий суб'єкт визначає самостійно розмір передбаченого фонду оплати праці без застосування обмеження його зростання з боку функціонуючих державних органів. Трудовий колектив ТОВ «ІТ-Еккаунтін» складають всі

громадяни, які залучені власною працею до діяльності підприємства через трудовий договір (контракт) або інші форми трудових відносин.

В ході діяльності, базове підприємство може відкривати рахунки в будь-яких діючих фінансових установах та здійснювати через них всі необхідні кредитно-розрахункові та касові операції.

ТОВ «ІТ-Еккаунтін» організовує якісне ведення бухгалтерського та податкового обліку, формування звітних показників результатів власної діяльності (звітність: фінансова, податкова, статистична), у відповідності до чинного законодавства.

Діагностику господарсько-фінансово-економічної діяльності проведено на основі даних представлених у фінансовій звітності досліджуваного ТОВ «ІТ-Еккаунтін» (Додаток А).

При здійсненні аналізу окремих складових балансу базового товариства слід врахувати показники у вартісному вимірі, їх структури в межах визначеного часового діапазону (період нашого дослідження три роки). Дані відображені в таблиці 2.1 виступили основою для проведення ґрунтовного порівняльного аналізу.

Відповідний порівняльно-аналітичний підхід часто застосовують при формування належних висновків щодо загального стану бізнесу, ідентифікації найвагоміших індикаторів впливу на отриманий прибуток, раціональність, доцільність ухвалених рішень стосовно результатів фінансово-господарської діяльності виходячи з визначених деталізованих цілей і завдань.

Базою горизонтального аналізу балансу виступають сформовані аналітичні таблиці, у складі яких абсолютні фактичні показники балансу доповнюються динамічними їх значеннями. Отже, результати проведеного горизонтального аналізу окремих компонентів балансу ТОВ «ІТ-Еккаунтін» за 2020-2022 рр. відображено в таблиці. 2.1.

На підставі показників відображених в таблиці 2.1 можемо зазначити, що валюта балансу базового товариства за досліджуваний період зменшилась на 207,4 тис. грн. або 85,6 %. Причиною даного факту виступили специфіка діяльності

підприємства та запровадження військового стану внаслідок повномасштабного вторгнення держави агресорки.

Таблиця 2.1 – Горизонтальний аналіз окремих складових балансу ТОВ «ІТ-Еккаунтін» за 2020–2022 рр.

Досліджувані показники балансу	Значення у розрізі років			Відх. 2022 р до 2020 р. (+,-)	
	2020	2021	2022		
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	у %	тис. грн.
Сума наявної дебіторської заборгованості за надані послуги, виконані роботи	22,3	9,0	1,9	-91,5	-20,4
Розмір наявних грошових коштів та їх еквівалентів	220	56,6	33,0	-85,0	-187,0
Розмір зареєстрованого капіталу	2,5	2,5	2,5	0,0	0,0
Наявна сума поточної кредиторської заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями придбані товари, виконані роботи, отримані послуги	110,5	23,3	14,2	-87,1	-96,3
	12,9	19,9	11,7	-9,3	-1,2
платежами до бюджету	2,7	-	-	-	-2,7
розрахунками зі страхування	20,5	3,6	1,2	-94,1	-19,3
виплатами працівникам	93,2	16,3	5,3	-94,3	-87,9
Валюта балансу	242,3	65,6	34,9	-85,6	-207,4

Джерело: побудовано автором на підставі звітності досліджуваного товариства

При цьому зафіксовано зменшення наявних грошових коштів у 2022 році у порівнянні з 2020 роком на 187 тис. грн., або 85 % та суми дебіторської заборгованості за надані послуги на 20,4 тис. грн. або 91,5 %.

Власний капітал ТОВ «ІТ-Еккаунтін» за три досліджувані роки змін не зазнав. Одночасно спостерігаємо скорочення суми поточної кредиторської заборгованості на 207,4 тис.грн. в тому числі: за довгостроковими зобов'язаннями 96,3 тис. грн. (87,1 %), придбані товари та отримані послуги 1,2 тис. грн. (9,3 %), платежами до бюджету 2,7 тис. грн, розрахунками зі страхування 19,3 (94,1 тис. грн), виплатами працівникам 87,9 тис. грн. (94,3 %).

Взявши за основу дані звіту про фінансові результати, розглянемо основні результати діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін», цифрова візуалізація яких представлена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники економічної діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін» за 2020-2022 рр.

Компонент звіту про фінансові результати	Роки досліджуваного періоду			Відхилення (+/-) 2022р. від 2020р.
	2020	2021	2022	
Розмір чистого доходу від реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг, тис. грн.	2673,9	3844,4	1230,9	-1443,0
Розмір отриманих інших операційних доходів, тис. грн.	12,5	29,2	0,9	-11,6
Розмір отриманих інших доходів, тис. грн.	9,9	1,2	0,2	-9,7
Узагальнена сума отриманих доходів, тис. грн.	2696,3	3874,8	1232	-1464,3
Собівартість виконаних робіт, наданих послуг, тис. грн.	1890,0	2500,3	600,9	-1289,1
Сума понесених інших операційних витрат, тис. грн.	44,0	22,3	2,2	-41,8
Сума понесених інших витрат, тис. грн.	2,3	1,4	1,9	-0,4
Узагальнена сума понесених витрат, тис. грн.	1936,3	2524,0	605,0	-1331,3
Сума визначеного чистого прибутку, тис. грн.	760,0	1350,8	627,0	-133,0
Рівень рентабельності діяльності товариства, %	39,3	53,5	103,6	64,4 п.в.

Джерело: побудовано автором на підставі звітності досліджуваного товариства

Дослідження даних таблиці 2.2 дає підстави зазначити, що загальна сума отриманих доходів товариством зменшилась 1464,3 тис. грн. (54,3 %). При цьому, розмір доходів від наданих послуг (виконаних робіт) скоротився на 1443,0 тис. грн. (54,0 %), отриманих інших операційних доходів на 11,6 тис. грн., інших доходів на 9,7 тис. грн.

Беручи до уваги особливості функціонування досліджуваного товариства, запровадження військового стану, в межах аналізованого періоду, також суттєво зменшилась сума понесених витрат господарюючим суб'єктом на 1331,3 тис. грн (68,8 %). Так собівартість виконаних робіт, наданих послуг зменшилась на 1289,1 тис. грн. (68,2 %), суми понесених інших операційних витрат та інших витрат зменшились на 41,8 тис. грн. та 0,4 тис. грн. відповідно.

Як позитивний фактор, слід відмітити зростання ріння рентабельності діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін» у 2022 році порівняно з 2020 роком на 64,4 п.в. При

цьому, доречно відмітити фактичне зменшення суми отриманого чистого прибутку на 133 тис. грн. Вирішальний вплив на зростання рентабельності роботи базового товариства здійснило переважання темпу зменшення витрат над темпами зменшення отриманих доходів за підсумками фінансово-господарської діяльності товариства в межах досліджуваного періоду.

Структуру короткострокової кредиторської заборгованості ТОВ «ІТ-Еккаунтін» станом на 31.12.22 року відображено на рисунку 2.3.

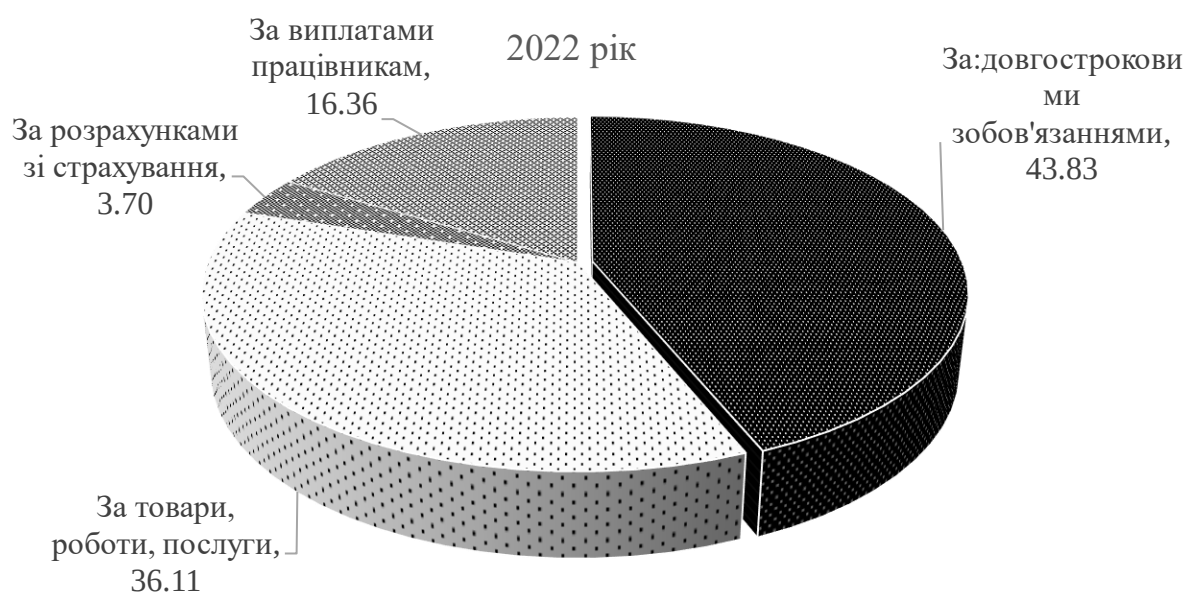

Рисунок 2.3 – Структура короткострокової кредиторської заборгованості ТОВ «ІТ-Еккаунтін» на 31.12.2022 р., %

Джерело: сформовано автором

Дані рисунку 2.3 підтверджують той факт, що заборгованість за розрахунками зі страхування базового товариства на кінець досліджуваного періоду має найменшу питому вагу у структурі короткострокової кредиторської заборгованості: 3,7 %. Значно вищі відсоткові значення мають інші компоненти поточної кредиторської заборгованості: за виплатами працівникам 16,36 %, за товари, роботи, послуги 36,11 %, за довгостроковими зобов'язаннями 43,83 %.

Сума сплаченого ЄСВ ТОВ «ІТ-Еккаунтін» в розрізі років досліджуваного періоду знайшла відображення на рисунку 2.4.

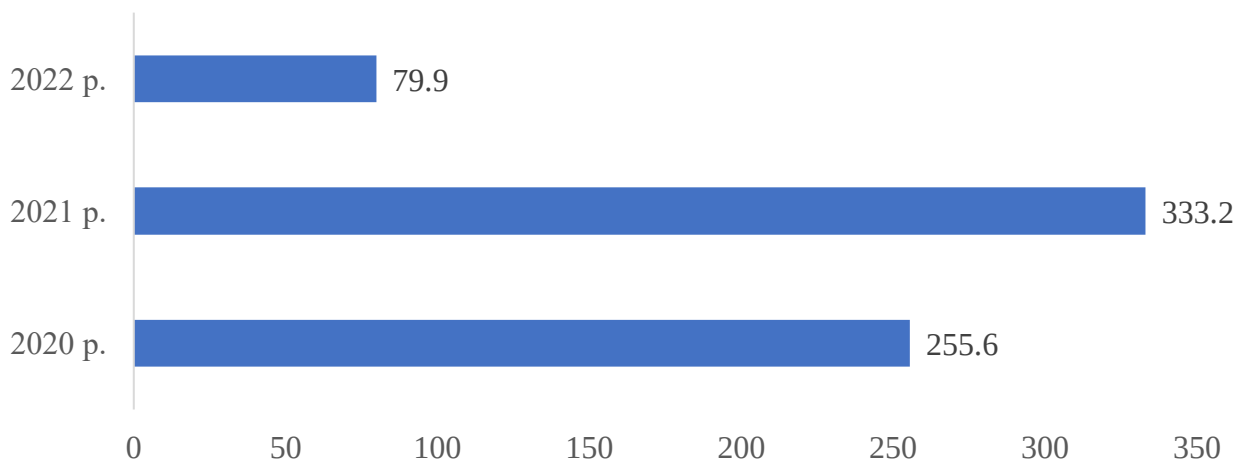

Рисунок 2.4 – Сума сплаченого Єдиного соціального внеску ТОВ «ІТ-Еккаунтін», тис. грн.

Джерело: сформовано автором

Показники представлені на рисунку 2.4, дають підстави констатувати зростання суми сплаченого ЄСВ у 2021 році порівняно з 2020 роком з 255,6 тис. грн до 333,2 тис. грн. Але у 2022 році після запровадження військового стану, сума сплаченого ЄСВ суттєво скоротилась і склала 79,9 тис. грн.

Провівши аналіз фінансово-економічних показників функціонування базового товариства, через запровадження військового стану, можемо спостерігати суттєве їх скорочення впродовж досліджуваного періоду, виключення складає рівень рентабельності діяльності господарюючого суб'єкта.

2.2 Облікове супроводження операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском

Досліджуваний господарюючий суб'єкт ТОВ «ІТ-Еккаунтін» має структуровану та досить ефективну систему побудови первинного обліку, яка відіграє вагомий роль у здійсненні збору та фіксації фінансової інформації.

Слід зазначити, що досліджуване товариство зобов'язане своєчасно, у повній мірі та правильно відображати в бухгалтерському обліку операцій щодо процедури нарахування, здійснення утримання та сплати сум Єдиного соціального внеску при

реалізації загальнообов'язкового на рівні держави соціального страхування.

Базою при нарахуванні ЄСВ у базовому товаристві виступає сума нарахованої оплати праці, яка містить в собі компоненти, що представлені на рисунку 2.5.

Рисунок 2.5 – Складові фонду оплати праці ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

Діючий повний перелік виді заробітної плати та інших можливих заохочувальних чи компенсаційних виплат представлено у належних нормативних документах.

Процедура нарахування ЄСВ має проводитись на підставі відповідних первинних бухгалтерських документів, що підтверджують факт нарахування належних виплат. Це сприяє формуванню порядку документального супроводження та визначення бази нарахування ЄСВ (рисунок 2.6).

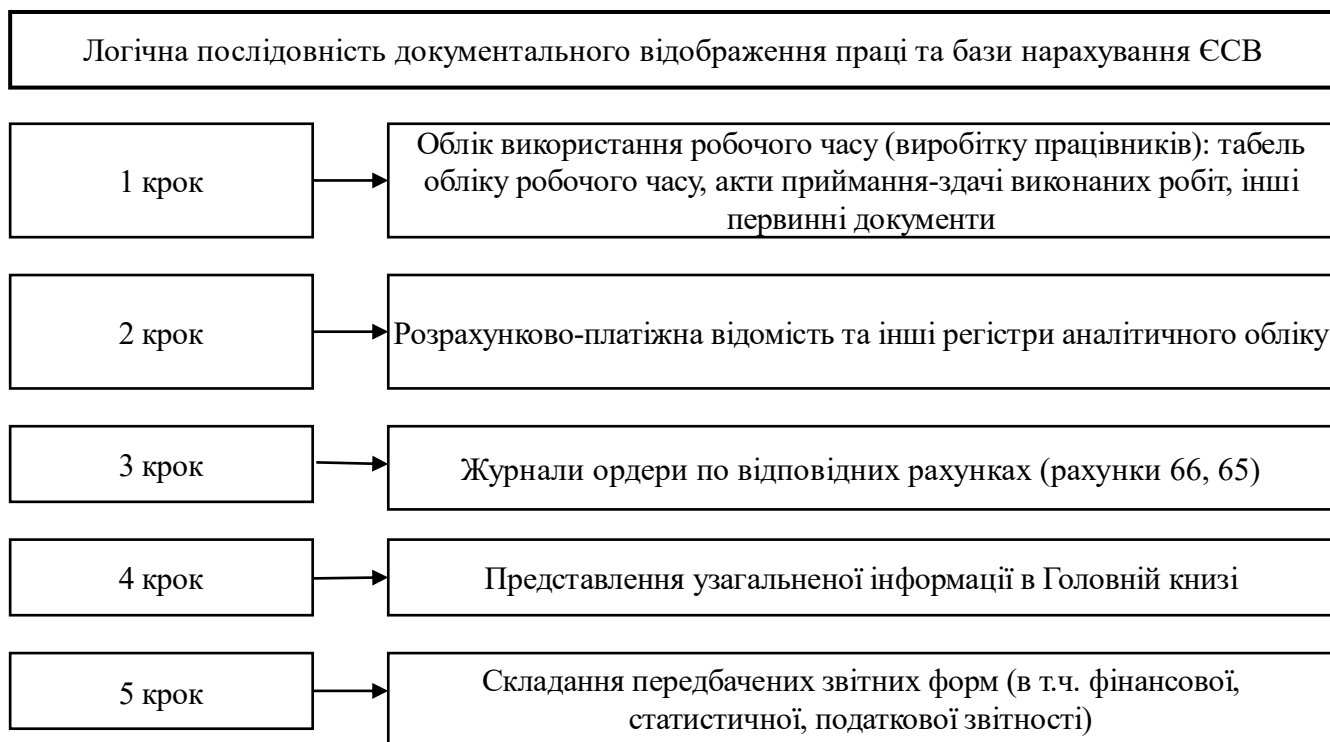

Рисунок 2.6 – Порядок документального відображення праці та бази нарахування ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

Розрахунок внесків на соціальне страхування включає в себе важливі завдання, пов'язані з відображенням в обліку нарахувань та розкриття порядку здійснення виплат заробітної плати та інших належних соціальних виплат, які визначені діючими нормами трудового законодавства. Це невіддільно пов'язано з тим, що сума нарахованої заробітної плати та інших виплат являються основним джерелом отримання доходів працівниками та основною базою при проведенні розрахунків сум соціальних внесків. Таким чином, ефективність системи оплати праці, застосованої на підприємстві, в значній мірі залежить від правильності і своєчасності розрахунків з соціального страхування.

Поряд з цим, правильне виконання цих обов'язків визначає трудову дисципліну на підприємстві. Невиконання відповідних розрахунків може призвести до не лише адміністративних санкцій, але і кримінальної відповідальності. Таким чином, важливо забезпечити не лише точність і ретельність в обліку нарахувань і виплат, але й дотримання всіх вимог трудового законодавства для збереження

репутації підприємства та підтримання високого ступеня трудової дисципліни серед працівників.

Чинне законодавство визначає ставки нарахування ЄСВ на фонд оплати праці. Базова ставка складає 22% (існують ставки 8,41 %, 5,5 %, 5,3 % – для окремо визначених роботодавців). У ТОВ «ІТ-Еккаунтін» при нарахуванні ЄСВ розрахункова сума становить 22 % від фонду оплати праці, який було визначено у відповідності до ЗУ «Про оплату праці». Виникнення сум зобов'язань перед державою за ЄСВ, при дотриманні норм законодавства у сфері бухгалтерського обліку, мають узагальнюватись та систематизуватись, з використанням подвійного запису, на відповідних рахунках бухгалтерського обліку.

Для побудови бухгалтерського супроводження подібних операцій визначено рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням» з ідентифікацією відповідних субрахунків.

На передбаченому законодавчо субрахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» організовано облік розрахунків базового товариства за ЄСВ. По кредиту відповідного субрахунку знаходять відображення суми нарахованих зобов'язань за страхуванням, а також отримані від діючих на сьогодні, органів страхування кошти, по дебету - погашення наявної заборгованості та витрачання наявних коштів страхування у товаристві.

Визначення суми зобов'язання за ЄСВ проводиться на підставі наявних бухгалтерських документів, за якими здійснюється нарахування належної заробітної плати або які виступають у якості підтвердження виплати доходу, на які нараховується ЄСВ. Виплата ЄСВ проводиться тільки у національній валюті внесення належних сум даного внеску на відкриті рахунки органів доходів і зборів, які наявні у ЦОВВ, який провадить політику держави у сфері здійснення казначейського обслуговування відповідних бюджетних коштів, для при реалізації його зарахування. ЄСВ належить до оплати незалежно від поточного фінансового стану окремого платника.

Порядок облікового супроводження розрахунків по ЄСВ у базовому товаристві представлено в таблиці 2.3

Таблиця 2.3 - Порядок відображення операцій щодо ЄСВ на бухгалтерському субрахунку 651 у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

НАРАХУВАННЯ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ		
З кредиту рахунку	У дебет відповідних витратних рахунків	Зміст господарських операцій
651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»		1. Відображено нарахування ЄСВ з нарахованої заробітної плати працівників товариства:
	23	- пов'язаних із виробництвом;
	91	- пов'язаних з організацією та управлінням діяльністю;
	92	- адміністративно-управлінського персоналу;
	93	- за роботи, пов'язані зі збутом послуг (продукції, робіт).
	94	- невиробничої сфери;
	97	- пов'язаних із розбиранням основних засобів та інших необоротних активів при їхньому списанні чи ліквідації
	94	2. Нараховано ЄСВ на суму лікарняних виплат
СПЛАТА ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ		
311	651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	3 поточного рахунку перераховано ЄСВ
311.1		2.3. Перераховано ЄСВ, який утримали з оплати за перші 5 днів допомоги
311.2		2.4. Перераховано одночасно зі спецрахунку податок з доходів та ЄСВ, які утримали з допомоги

Джерело: узагальнено автором

Важливо відзначити, що нарахування ЄСВ роботодавцем відображається в обліку як зобов'язання за розрахунками зі страхування (розділ 1625 форми номер один «Баланс (Звіт про фінансовий стан)») і як витрати діяльності (розділ 2510 форми номер два «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»).

Суми ЄСВ включаються до виробничої собівартості послуг (продукції чи робіт,) досліджуваного товариства як частина інших прямих та розподілених змінних чи постійних наявних загальновиробничих витрат (згідно з НП(С)БО 16 «Витрати»). До інших прямих витрат входять суми ЄСВ на заробітну плату працівникам наданням послуг, які мають можливість прямого віднесення до конкретного об'єкта витрат і знаходять відображення по дебет бухгалтерського рахунку 23 «Виробництво».

Загальновиробничі витрати включають в себе внески на соціальне страхування заробітної плати апарату управління окремих структурних підрозділів, оплату праці персоналу, задіяного в удосконаленні наявної технології, поліпшенням якості послуг, оплату праці присутнього в товаристві загальновиробничого персоналу, а також оплату простоїв і т.д. Ці витрати мають бути представлені по дебету рахунку 91 «Загальновиробничі витрати».

Відрахування на соціальне страхування, що відносяться до операційної діяльності базового товариства, але не перебувають у складі виробничої собівартості послуг, розподіляються на:

- 1) суми адміністративних витрат (по рахунку 92);
- 2) суми витрат на збут (по рахунку 93);
- 3) суми інших операційних витрат (по рахунку 94).

Адміністративні витрати включають в себе відрахування на соціальне страхування з фонду оплати праці апарату управління ТОВ «ІТ-Еккаунтін». До витрат на збут входять суми ЄСВ з фонду оплати праці та комісійної винагороди працівників, які забезпечують реалізацію послуг). До інших операційних витрат відносяться відрахування ЄСВ з матеріальної допомоги працівникам досліджуваного товариства.

У відомостях аналітичного обліку для ЄСВ передбачено окремий рядок. Розрахунки з цього внеску записуються як за місяць так і з початку поточного року. Підсумкові дані аналітичної відомості переносяться до відповідних журналів, де кредитові обороти за рахунком відображаються по відповідних рахунках, а оборот по дебету вказується загальною сумою. Кредитові обороти, по закінченню звітного періоду, відображаються в Головній книзі.

Хоча адміністрування ЄСВ покладено на Державну податкову службу, важливо враховувати, що єдиний внесок не є частиною системи оподаткування. Загалом, звітність і сплата ЄСВ здійснюються за основним місцем перебування на обліку платника відповідного внеску. ЄСВ сплачується безготівковим перерахуванням коштів з банківського рахунку досліджуваного бізнес суб'єкта.

У досліджуваному товаристві повинні вносити ЄСВ, що був нарахований за ідентифікований базовий звітний період, не пізніше двадцятого числа у місяці, наступному за представленим періодом, який є календарним місяцем.

Важливо зауважити, що страхувальники-роботодавці (в т.ч. базове підприємство) повинні сплачувати ЄСВ (авансові платежі) при виникненні факту кожної окремої виплати щодо заробітної плати (доходу), на які здійснюється нарахування ЄСВ, одночасно з виплатою відповідних сум. Це не стосується ситуацій:

- коли ЄСВ, нарахований на вказані виплати, вже оплачено до двадцятого числа місяця, наступного за взятим за базис звітний період;
- у випадку визнання переплати внеску після порівняння звітів платника, сума якої перевищує або відповідає сумі, яка повинна бути сплачена.

Фактичним моментом отримання (перерахування) коштів щодо оплати праці чи виплати доходу слід вважати дотримання умов відображених на рисунку 2.7.

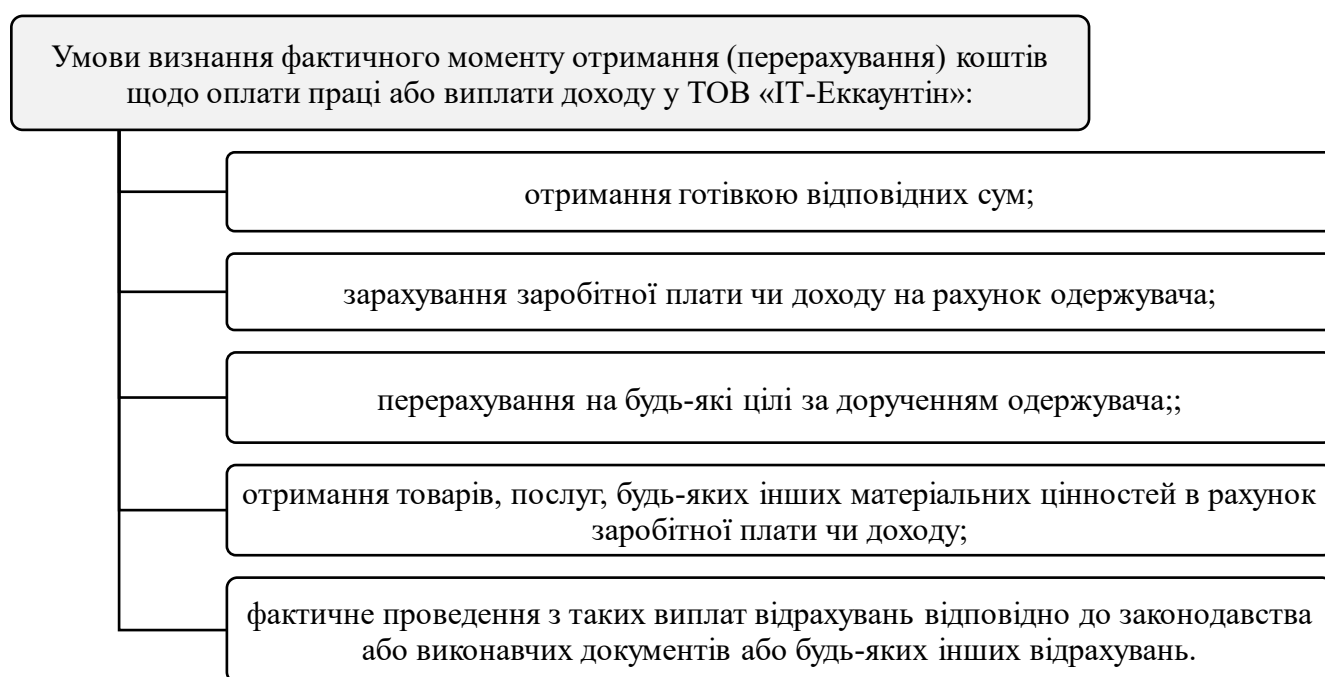

Рисунок 2.7 – Умови визнання фактичного моменту отримання (перерахування) коштів щодо оплати праці або виплати доходу у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

День сплати ЄСВ вважається днем списання банком чи ДКС України суми даного платежу, незалежно від моменту її зарахування на діючий рахунок.

Сплата ЄСВ обов'язкова, незалежно від поточного фінансового стану аналізованого товариства. За умов, коли у досліджуваного платника одночасно із зобов'язаннями щодо ЄСВ наявні зобов'язання відносно сплати інших податків чи обов'язкових платежів, які передбачені діючим законодавством, або фактичні зобов'язання щодо інших кредиторів, з дотриманням умов черговості, спочатку погашаються зобов'язання щодо сум ЄСВ, через те, що вони мають визначений пріоритет щодо інших зобов'язань, за винятком існуючих зобов'язань щодо здійснення виплат пов'язаних із заробітною платою.

Щорічне зростання мінімальної заробітної плати запроваджує суттєві зміни у соціальних гарантіях для працівників в Україні. Не виключенням є і ТОВ «ІТ-Еккаунтін». Трансформація впливу мінімальної зарплати на податки представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Трансформація впливу мінімальної зарплати на податки у 2024 р.

№	Показники	Сума,грн.	Примітки
01	<u>Єдиний соціальний внесок</u>		
01.1	Максимальна величина бази нарахування ЄСВ (доходу застрахованої особина місяць)		
	з 1 січня	106500	Згідно п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону про ЄСВ, 15 розмірів мінімальної зарплати
	з 1 квітня	120000	
01.2	Мінімальний страховий внесок		
	з 1 січня	1562,00	Згідно з п. 5 ст. 1, п. 5 ст. 8 Закону проЄСВ, визначається множенням мінімальної зарплати і розміру ЄСВ, встановленого законом на місяць, за який нараховується заробітна плата(дохід), і підлягає сплаті щомісячно
	з 1 квітня	1760,00	
01.3	Мінімальний розмір ЄСВ для підприємців - платників єдиного податку, ФОП, що знаходяться на загальній системі оподаткування, самозайнятих осіб і членів фермерського господарства		
	з 1 січня	1562,00	Згідно з п. 2 та п. 3 ч. 1 ст. 7 Закону про ЄСВ, не нижче розміру мінімального страхового внеску на місяць.
	з 1 квітня	1760,00	

Джерело: узагальнено автором

Слід зазначити, що крім формування зобов'язань по розрахунках зі страхування, які нараховує та проводить сплату підприємство-роботодавець, важливим обліковим об'єктом виступають соціальні виплати працівникам досліджуваного бізнес суб'єкта. Нормативне супроводження соціальних виплат, що належать працівникам досліджуваного товариства, відображено на рисунку 2.8.

Рисунок 2.8 – Нормативне супроводження соціальних виплат, що належать працівникам у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

Пенсійний фонд України наділений масштабними повноваженнями щодо використання коштів, відповідним джерелом надходження яких виступають внески застрахованих осіб, у розрізі ідентифікованих цілей.

Соціальні виплати, що можуть бути проведені за рахунок ПФ України у досліджуваному товаристві узагальнено на рисунку 2.9.

Матеріальну допомогу в разі тимчасової непрацездатності надають застрахованим особам у базовому товаристві для компенсації втрати заробітної плати, повністю або частково, у випадку настання страхового випадку.

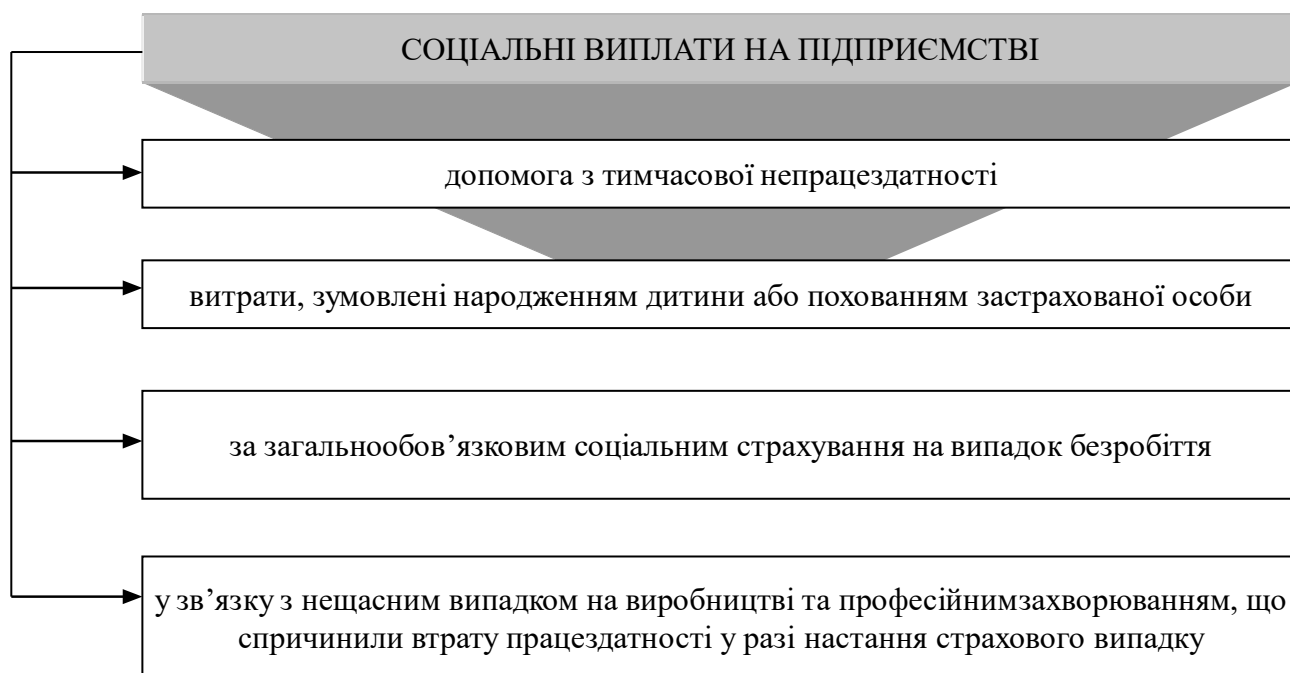

Рисунок 2.9 - Соціальні виплати, що можуть бути проведені за рахунок ПФ України

Джерело: узагальнено автором

Основою для нарахування такої допомоги являється листок непрацездатності, який видаватиметься лікувальним закладом. На підставі цього документа бухгалтерія господарюючого суб'єкта проводить розрахунок соціальних виплат і складає відповідну довідку щодо заробітної плати.

Протягом п'яти перших днів наявності тимчасової непрацездатності, спричиненої захворюванням чи травмою, що не пов'язана з фактом нещасного випадку в умовах виробництва, власник чи уповноважений ним відповідальний орган оплачує витрати за рахунок коштів бізнес суб'єкта. Розпочинаючи з шостого дня тимчасової непрацездатності і до моменту її відновлення, або ідентифікації інвалідності належною медико-соціальною експертною комісією, допомогу компенсує Пенсійний фонд.

До Пенсійного фонду України у досліджуваному товаристві звіти генеруються у програмі FreeZvit 10.1.23.11, які містять інформацію про нараховану зарплату та суми ЄСВ (рисунки 2.10 та 2.11).

Ідент. номер	Прізвище	Ім'я	По Батькові	Стать	Кат. ЗО	Тип нар	Місця	Рік	відп. днів	твоч. непр	без з/п	ваг. пол.	Нарахов. з/п	Дорожков. до МЗП	Утрим. ЄСВ	Нарак. ЄСВ	Утрим. ПДФО	Утрим. ВЗ	пільг.	Тр. кн.	НФМ	неп. час	Дата прийняття	Дата звільнення	С. К.	ж
2030422644	АДАМЕНКО	МАРІЯ	ГРИГОРІВНА	Ж	1		12	2022	31				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1	0	0					ж
3263003352	ГУШИН	АРТЕМ	АНДРІЙОВИЧ	Ч	1		12	2022	31				7912,56	0,00	0,00	1740,76	1424,26	118,69	1	0	0					ж
1995205112	КОЛОМІЄЦЬ	ОЛЕКСАНДР	АНДРІЙОВИЧ	Ч	1		12	2022	31				7875,00	0,00	0,00	1732,50	1417,50	118,13	1	0	0					ж
2036518617	КРИКУН	ОЛЕКСАНДР	ВОЛОДИМИР	Ч	1		12	2022	31				7612,56	0,00	0,00	1674,76	1370,26	114,19	1	0	0					ж
3377016231	КРИКУН	МИХАЙЛО	ОЛЕКСАНДР	Ч	1		12	2022	31				7761,67	0,00	0,00	1707,57	1397,10	116,43	1	0	0					ж
2485419415	ПАВЛЮЧЕК	ЮРІЙ	ІВАНОВИЧ	Ч	2		12	2022	31				7755,71	0,00	0,00	652,26	1396,03	116,34	1	0	0					ж
2041504738	ПОДОЛЯКО	ВІКТОР	ЛЕОНІДОВИЧ	Ч	1		12	2022	31				7755,71	0,00	0,00	1706,26	1396,03	116,34	1	0	0					ж
1956314395	СЕНЧЕНКО	ВОЛОДИМИР	ВІКТОРОВИЧ	Ч	2		12	2022	31				8012,17	0,00	0,00	673,82	1442,19	120,18	1	0	0					ж
2335004560	СОТНІКОВА	ЛЮДИЛА	АНАТОЛІЙ	Ж	1		12	2022	31				7512,56	0,00	0,00	1652,76	1352,26	112,69	1	0	0					ж
2101516636	ЦИРКОТ	ЄДІР	ВАСИЛЬОВИЧ	Ч	1		12	2022	31				7612,56	0,00	0,00	1674,76	1370,26	114,19	1	0	0					ж
2548315144	РЕВЕНКО	НІНЕЛЬ	АНАТОЛІЙ	Ж	1		12	2022	31				7512,56	0,00	0,00	1652,76	1352,26	112,69	1	0	0					ж
2190511851	РУДЕНКО	ВІКТОР	ОЛЕКСАНДР	Ч	1		12	2022	31				7712,56	0,00	0,00	1696,76	1388,26	115,69	1	0	0					ж
2173920988	РУДЕНКО	ТАМАРА	ВАСИЛІВНА	Ж	1		12	2022	31				7512,56	0,00	0,00	1652,76	1352,26	112,69	1	0	0					ж
2483602387	ЧИЖИК	НАТАЛІЯ	ВОЛОДИМИР	Ж	1		12	2022	31				6899,31	0,00	0,00	1517,85	1241,88	103,49	1	0	0					ж
																										ж

Ряд 15;

Друк: 1/1 1 OK

Розрахунок № 1

Ховтень

Листопад

Грудень

(Д1) - зарплата

відправка e-mail

Зберегти

Сформувати файл

Друк

Вихід

Інформаційна підтримка та відповіді на запитання на форумі: <http://ops.org.ua/>

Рисунок 2.10 – Групування даних у програмі FreeZvit 10.1.23.11 у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

FreeZvit 10.1.23.1 - Створення звіту

40873985 ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІН"

Директор: 3263003352 А. А. ГУШИН; Бухгалтер:

Оберіть тип та період звіту

+ F05001 - форма № 1ДФ об'єднана (ЄСВ + ПДФО)

IV квартал 2022 Робоча дата: 28.01.2024

Звітна Створити Відміна

2020

2021

2022

I квартал 2022, Звітна [3] - 18193030612299F05001071000000

II квартал 2022, Звітна [5] - 18193030612299F05001071000000

III квартал 2022, Звітна [3] - 18193030612299F05001071000000

IV квартал 2022, Звітна [3] - 18193030612299F05001081000000

2023

Ви використовуєте FreeZvit © за технічної підтримки <http://opz.org.ua/>

Рисунок 2.11 – Створення звіту у програмі FreeZvit 10.1.23.11 у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

ТОВ «ІТ-Еккаунтін» дотримується встановлених термінів подачі звітності до Пенсійного фонду України згідно з вимогами чинного законодавства. Регулярна подача точних та вчасних звітів є важливою для забезпечення правильного фінансового обліку та виконання фінансових зобов'язань перед державними органами.

2.3 Організація контролю (аудиту) операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском

Розрахунки досліджуваного товариства за Єдиним соціальним внеском представляють собою одну з провідних компонент з-поміж інших наявних об'єктів бухгалтерського обліку та аудиту, адже виплати персоналу досліджуваного бізнес суб'єкта виступають джерелом нарахування певного переліку обов'язкових платежів (в т.ч. ЄСВ). Процес документального відображення, реєстрації та аудиту правильності представлених розрахунків являється достатньо трудомістким, а формування звітних показників про них, ще складнішим, обов'язковим та всеохопним.

Послідовність аудиторської перевірки розрахунків за ЄСВ, виплатами працівникам відображено на рисунку 2.12.

Під час реалізації процедури аудиторської перевірки розрахунків за ЄСВ, внутрішній аудитор може застосувати прийоми та методи визначення достовірності даних бухгалтерського обліку та показників звітних форм, що представлено на рисунку 2.13.

Акцентуючи увагу на показниках «об'єднаної зарплатної звітності», то при дотриманні формату квартального процесу звітування зазнає значного ускладнення звірка за окремими позиціями. Формування додатків звіту з дотриманням персоніфікованого принципу та у розрізі видів виплат вимагає ідентифікації достовірності величини відповідної суми нарахованих доходів, звірки й підтвердження повноти їх віднесення до бази розрахунку так званих «зарплатних платежів» (в т.ч. ЄСВ). При здійсненні перевірки аудитором можуть

застосовуватись вище представлені прийоми і методи з дотриманням вибіркового чи суцільного варіанту, що перебуває у залежності від проведеного тестування системи внутрішнього контролю досліджуваного товариства, його наявної податкової історії та результатів, які було отримано за підсумками попередніх перевірок.

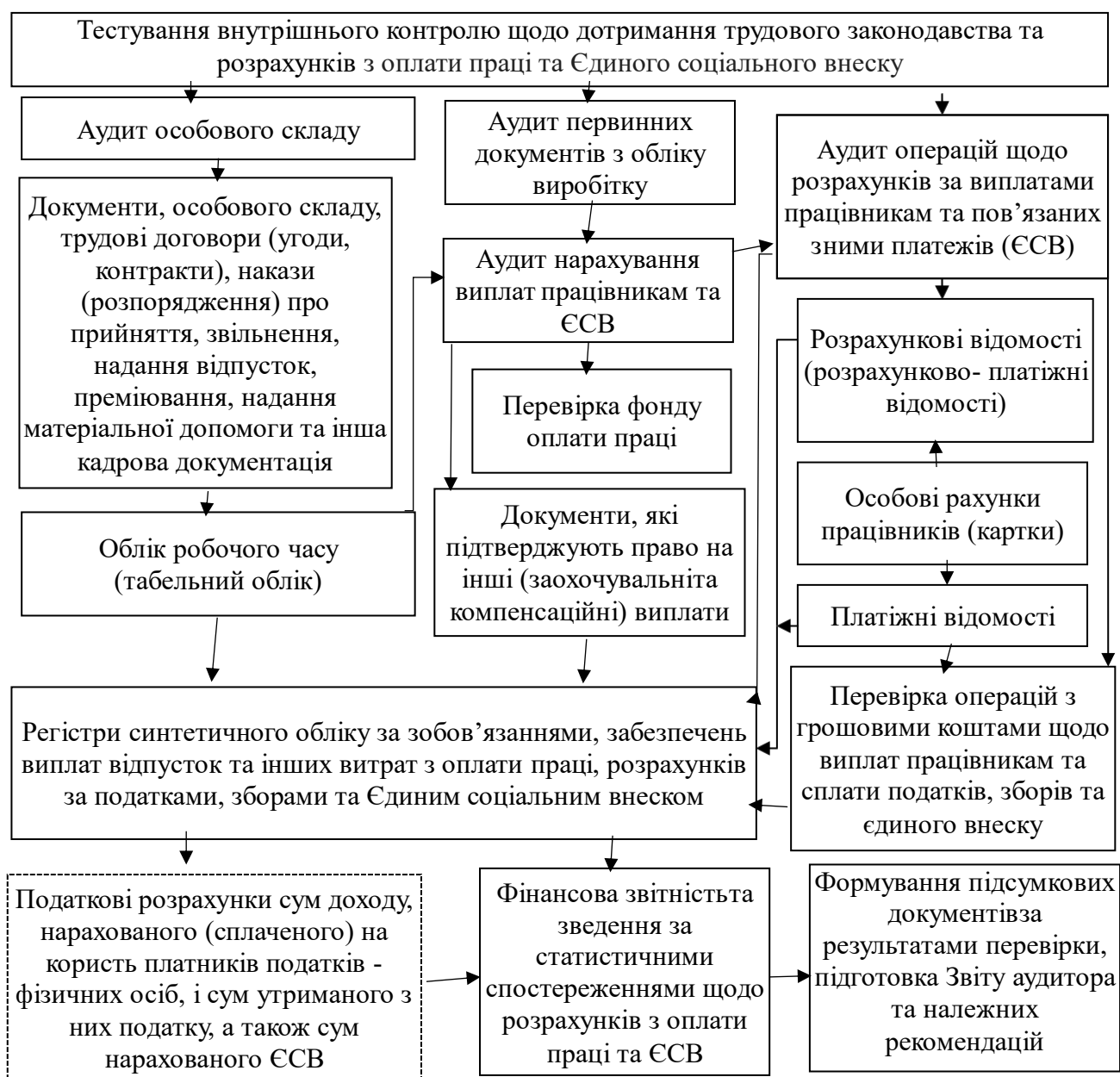

Рисунок 2.12 – Схема послідовності реалізації аудиту ЄСВ та розрахунків за виплатами працівникам у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором на підставі [1]

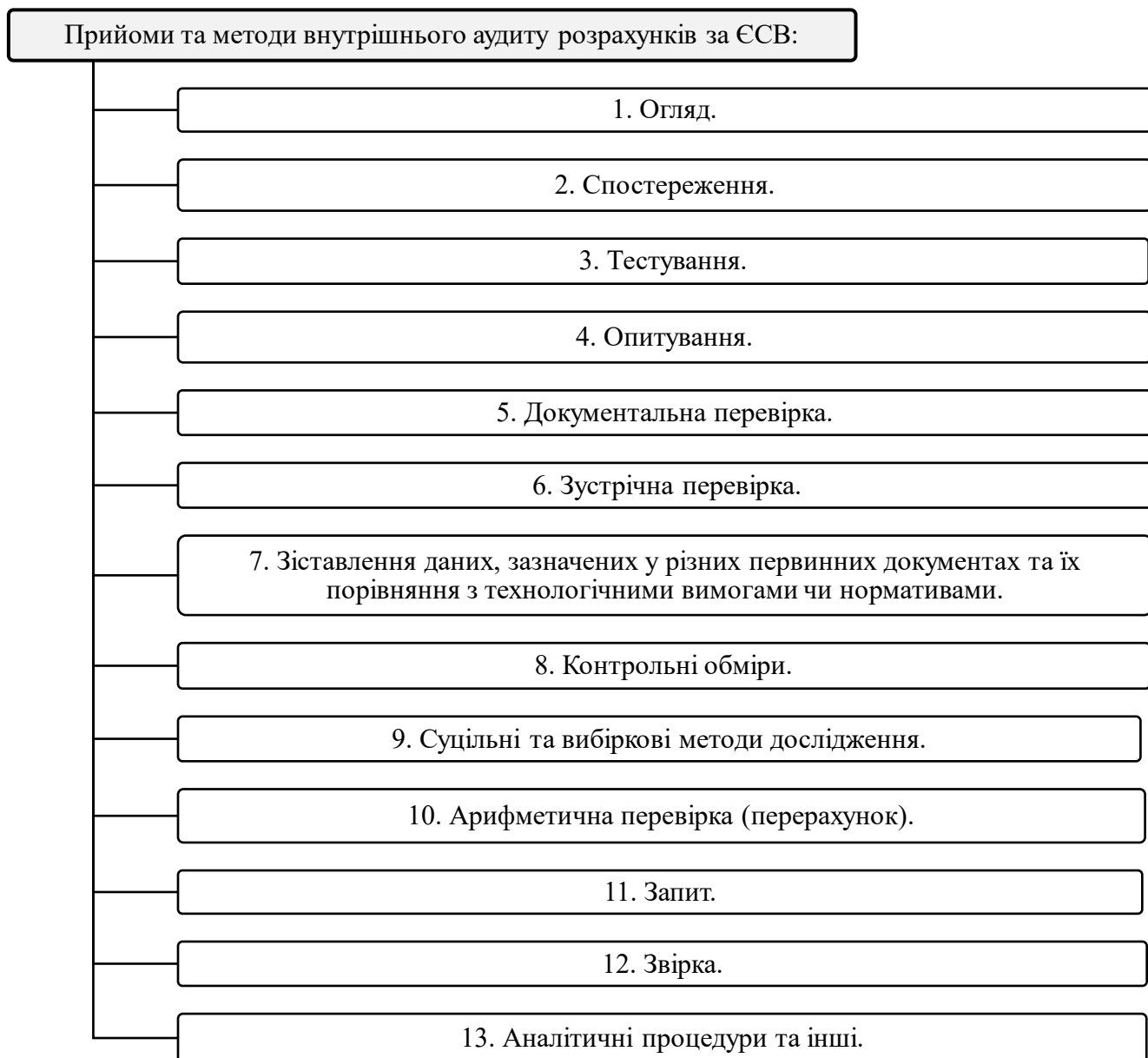

Рисунок 2.13 – Прийоми та методи внутрішнього аудиту розрахунків за ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

За умов досить тривалого податкового періоду для формування та подання звітності у досліджуваному товаристві зростають ризики можливого застосування передбачених штрафних санкцій, а аудитор повинен ретельно опрацювати дані факти та вчасно ідентифікувати та висловити належні рекомендації щодо виправлення виявлених подібних помилок.

При проведенні внутрішнього аудиту розрахунків за ЄСВ (ПДФО, виплатами працівникам) в умовах квартального (річного) звітування, слід враховувати, що за

умов подібного варіанту складання звітних форм спостерігається відставання у часі процесу нарахування й граничних термінів оплати даних платежів. Відповідно, доцільним є ретельне порівняння дати погашення сум заробітної плати, інших виплат (компенсаційних, додаткових тощо) із фактичними датами перерахування ЄСВ, ПДФО та військового збору, а також визначення повноти їх сплати базовим підприємством.

Однією з основних цілей внутрішнього контролю є ідентифікація ризиків можливого нарахування передбачених штрафних санкцій під час податкових перевірок. Крім того, контроль обліку ЄСВ із нарахованої заробітної плати працівників досліджуваного товариства спрямований на виявлення ймовірних порушень або помилок (можливого шахрайства), а також їх впливу на коректність формування податкової звітності та уникнення можливих помилок у здійсненні облікового супроводження розрахунків за виплатами персоналу та безпосередньо розрахунків за ЄСВ.

Контролер повинен перевірити повноту наявних первинних та узагальнених звітних даних щодо присутніх зобов'язань з ЄСВ перед бюджетом країни, своєчасність представлення відповідних показників у зведених бухгалтерських документах та облікових регістрах, правильність організації обліку зобов'язань із ЄСВ перед бюджетом (Пенсійним фондом). Крім того, контроль повинен підтвердити відповідність цих операцій Податковому кодексу України, законність і доцільність проведених розрахунків, достовірність відображення поточного стану зобов'язань щодо ЄСВ із фактично нарахованої заробітної плати у звітних формах базового господарюючого суб'єкта.

Реалізуючи попередній етап контролю процедури оподаткування ЄСВ із нарахованих виплат працівникам ТОВ «ІТ-Еккаунтін» передбачає тестування діючої системи внутрішнього контролю. Отримана інформація дозволить розробити ефективну програму перевірки, що охопить всі аспекти процесу нарахування та проведення сплати ЄСВ базового товариства, враховуючи особливості його функціонування та присутні ділянки з наявним підвищеним ризиком.

Рекомендується бізнес суб'єктам використовувати розроблений тест поточного стану контролю процесу нарахування та проведення сплати ЄСВ із нарахованих сум виплат працівників досліджуваного товариства (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Тест поточного стану контролю операцій щодо нарахування та сплати ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

№	Актуальні питання тесту	Так	Ні	Відповідь відсутня	Зміст приміток
1	2	3	4	5	6
1	Чи дотримується досліджуване товариство вимог Законів України «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Податкового кодексу України?	Так			
2	Досвід роботи на посаді головного бухгалтера складає: - до 3-х років; - від 3-х до 5-ти років; - більше 5-ти років?				Більше 5 р.
3	Чи є окрема посада бухгалтера, який займається обліком заробітної плати та податків і відрахувань з неї?		Ні		
4	Чи проведена класифікація персоналу на групи, за яким існують різні ставки ЄСВ?	Так			
5	Чи є графік (схема) документообігу за операціями, пов'язаними з ЄСВ?				У складі загального
6	Чи вірно застосовані ставки ЄСВ?	Так			
7	Чи вірно розраховані суми ЄСВ?	Так			
8	Чи вчасно перераховано ЄСВ до бюджету?	Так			
9	Чи вчасно подається податкова звітність з ЄСВ?	Так			
10	Чи були виявлені порушення за результатами попередніх перевірок ЄСВ?		Ні		

Джерело: узагальнено автором

Для досягнення ідентифікованої (визначеної) мети внутрішнього контролю розрахунків щодо ЄСВ, у досліджуваному товаристві повинен бути виконаний певний перелік завдань, який для ТОВ «ІТ-Еккаунтін» знайшов відображення на рисунку 2.14.

Рисунок 2.14 - Завдання внутрішнього аудиту розрахунків за ЄСВ

Джерело: узагальнено автором

З метою своєчасного та якісного виконання (досягнення) визначених завдань з контролю нарахування та сплати ЄСВ, потрібно дотримуватись сформованого плану безпосередньої реалізації самої перевірки, який представляє собою документ організаційно-методологічного характеру та містить у собі перелік робіт у розрізі основних етапів контролю та термінів їх виконання із представленням використаних джерел інформації. Схематично план проведення внутрішнього контролю нарахування (сплати) ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін» представлено на рисунку 2.15.

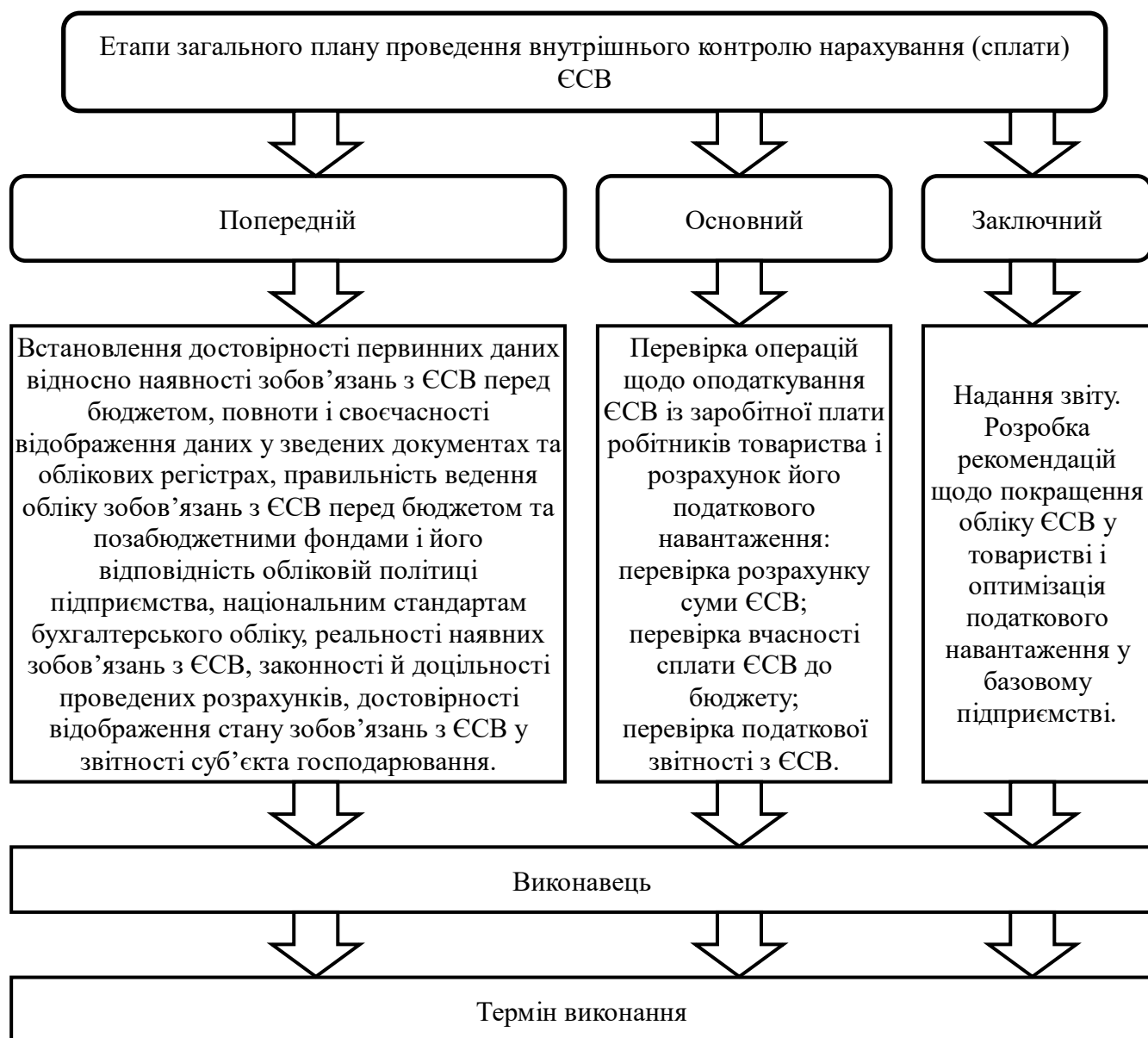

Рисунок 2.15 - План проведення внутрішнього контролю нарахування (сплати) ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: сформовано автором

При реалізації контрольних заходів щодо нарахування та сплати ЄСВ у досліджуваному товаристві, внутрішньому аудитору слід підтвердити відповідність діючому законодавству всіх проведених розрахунків, наявних первинних документів, сформованих звітних форм щодо даних операцій.

Після здійснення тестування поточного стану обліку розрахунків за ЄСВ, формування загального плану перевірки, внутрішній аудитор розробляє програму перевірки з деталізацією мети, завдань, виконавців, терміну перевірки та робочих документів.

Доцільно констатувати, що під час реалізації перевірки обліку розрахунків за ЄСВ, внутрішній аудитор повинен формувати, як окремі компоненти робочої, так і підсумкової документації. В робочій документації він має вносити та відобразити всю отриману в ході перевірки інформацію, на підставі якої, він у майбутньому сформує власний звіт.

За сучасних бізнес умов, кожен господарюючий суб'єкт, окрім внутрішнього контролю, має справи із зовнішніми структурами, які виконують наділені їм контрольні функції. Узагальнена оцінка зовнішнього контролю діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін», в межах досліджуваного періоду представлено в таблиці 2.6

Таблиця 2.6 – Оцінка зовнішнього контролю діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Вид контролю	Суб'єкт проведення контролю	Період проведення контролю	Назва підсумкового документу	Коротка характеристика змісту підсумкового документу
Фінансова перевірка	Державна податкова служба України	Визначено планом	Звіт про результати фінансової перевірки	Документ містить висновки та рекомендації щодо дотримання підприємством податкового законодавства та правильності фінансової звітності.
Аудиторська перевірка	Аудиторська фірма «Аудит Експерт»	Квітень 2023	Аудиторський звіт	Звіт містить оцінку фінансового стану підприємства, виявлені ризики та рекомендації щодо поліпшення внутрішнього контролю та фінансового управління.
Перевірка з дотримання норм трудового законодавства	Державна служба України з питань праці	Визначено планом	Акт перевірки дотримання трудового законодавства	Документ містить висновки щодо дотримання підприємством норм трудового законодавства, виявлені порушення та рекомендації щодо їх усунення.

Джерело: сформовано автором

Окремі етапи при реалізації процедур зовнішнього контролю діяльності базового товариства в межах досліджуваного періоду відображено на рисунку 2.16.

Узгодження періоду проведення та проведення контролю: Підприємство та суб'єкт контролю встановлюють дати та терміни проведення контрольних заходів. Суб'єкт контролю здійснює необхідні перевірки, огляди, аудит та інші процедури згідно з обраною методикою та стандартами.	Підготовка підсумкових документів: Суб'єкт контролю складає підсумкові документи, які включають висновки, рекомендації та виявлені порушення відповідно до виду проведеного контролю.
Окремі етапи при реалізації процедур зовнішнього контролю діяльності базового товариства:	
Аналіз результатів контролю, прийняття заходів та взаємодія з контролюючими органами: після отримання підсумкових документів підприємство аналізує виявлені проблеми, приймає необхідні заходи для виправлення порушень, вдосконалення внутрішнього контролю. Взаємодіє з контролюючими органами, надає відповіді на вимоги, уточнення та доповнення, а також вживає заходів щодо усунення виявлених недоліків.	Постійний моніторинг та вдосконалення: Після проведення контролю підприємство забезпечує постійний моніторинг, впроваджує рекомендації та вдосконалює систему внутрішнього контролю з метою забезпечення дотримання вимог законодавства та ефективного функціонування

Рисунок 2.16 – Окремі етапи при реалізації процедур зовнішнього контролю діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

Система як внутрішнього, так і зовнішнього контролю господарської діяльності базового товариства (в т.ч. розрахунків щодо ЄСВ), ставить за мету забезпечення надійності, ефективності та точності показників фінансової звітності, а також мінімізацію ризиків та виявлення наявних можливих порушень.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ

3.1 Вдосконалення організаційної компоненти обліку розрахунків за Єдиним соціальним внеском

За сучасних умов організації облікового супроводження діяльності господарюючих суб'єктів, наявні різноманітні сервіси, які уможливають автоматичне формування електронної актуальної зарплатної звітності: Арт-Звіт, FREDO Звіт, М.Е.Дос, Соната, які при формуванні звіту щодо фактично нарахованих доходів і платежів пов'язаних із заробітною платою спроможні використати дані із сучасних спеціалізованих бухгалтерських програм (наприклад BAS бухгалтерія, тощо). Питання дотримання якості наявних на підприємстві облікових даних та здійснення податкових розрахунків, у значній мірі залежать від рівня вибудови бухгалтерського обліку проведених розрахунків із залученими до діяльності досліджуваного підприємства працівниками та застосуванням найбільш сучасних облікових технологій.

В ході дослідження ми детально ознайомилися з організацією первинного обліку в розрізі окремих документів, що пов'язані з процедурою нарахування виплат працівникам та із суміжними нарахуваннями (ЄСВ), утриманнями (військовий збір, ПДФО): дослідили кожен з типів даних первинних документів, їх реквізити та безпосереднє призначення. Це сприяло формуванню кращого розуміння організації процесу збору, реєстрації та узагальнення фінансової інформації в рамках досліджуваного товариства.

Вивчивши у базовому підприємстві організацію руху документів, щодо організації нарахування та сплати ЄСВ, можемо констатувати, досить якісну його організацію. Проте, для подальшого вдосконалення його функціонування, нами

запропоновані деякі уточнення до графіку документообігу даної облікової компоненти.

Графік документообігу відображає послідовність обміну наявними у товаристві документами між відповідними співробітниками (чи відділами) суб'єкта господарювання. На нашу думку, це представляє собою важливий етап у сприянні забезпеченню ефективності діяльності досліджуваного товариства. Окремі запропоновані компоненти до графіку документообігу щодо розрахунків за ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін» відображено у таблиці 3.1

Таблиця 3.1 - Окремі запропоновані компоненти до графіку документообігу

Номер	Документ	Напрямок	Термін отримання
1	Заявка на реєстрацію платника ЄСВ	Від підрозділу замовника до відділу обліку	Перед початком діяльності платника ЄСВ
2	Укладення трудового договору	Від відділу кадрів до відділу обліку	Після прийому на роботу працівника
3	Облік виплати заробітної плати та нарахування ЄСВ	Від відділу обліку до бухгалтерії	Щомісячно до закінчення періоду виплати зарплати
4	Розрахунок та нарахування сум ЄСВ	Від бухгалтерії до відділу обліку	Щомісячно після обліку заробітної плати
5	Формування форм податкової звітності (Декларація про ЄСВ)	Від відділу обліку до податкової служби	Перед зазначеним терміном подання декларації
6	Проведення аудиту розрахунків за ЄСВ	Від аудиторської фірми до відділу обліку	За планом аудиту, зазвичай щорічно
7	Подання звітності про ЄСВ до відповідних органів	Від відділу обліку до відповідних органів	За встановленими термінами подання звітності
8	Аналіз розрахунків за ЄСВ та підготовка висновків	Від відділу обліку до керівництва	Щомісячно або за потребою
9	Внесення виправлень до обліку ЄСВ	Від відділу обліку до відповідних структурних підрозділів	При виявленні помилок або потребі виправлень
10	Звірка та аналіз розрахунків з ЄСВ з іншими підприємствами (організаціями)	Від відділу обліку до відповідних підприємств (організацій)	За потреби або за встановленими термінами

Джерело: сформовано автором

В Україні функціонує система державного соціального страхування. Її мета полягає в соціальному, економічному захисті працівників окремого господарюючого суб'єкта. Конституція України гарантує саме таку систему страхування, яка виступає основним гарантійним вектором для захисту працівників його працівників.

Трактування сутності ЄСВ у базовому нормативному документі, діючому на території України, яке береться за основу при функціонуванні кожного окремого бізнес суб'єкта, представлено на рисунку 3.1.

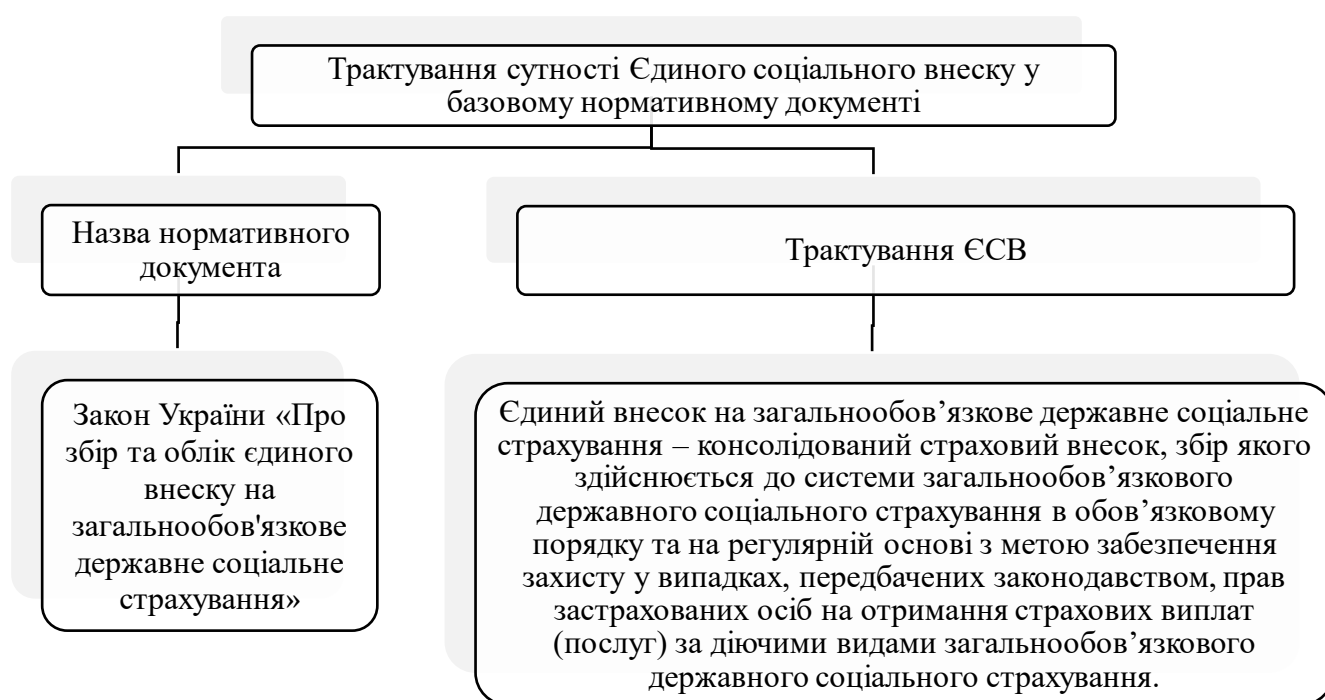

Рисунок 3.1 – Трактування сутності ЄСВ у базовому нормативному документі
Джерело: узагальнено автором на підставі [26]

Ідентифікований статтею 4 діючого Закону України «Про збір та облік Єдиного соціального внеску» перелік платників податку візуалізовано на рисунку 3.2.

Відповідно, усі господарюючі суб'єкти, незалежно від форми власності, в Україні мають проводити нарахування сум внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на фактичний фонд оплати праці персоналу, які виконують роботи в межах діючих трудових та цивільно-правового договорів.

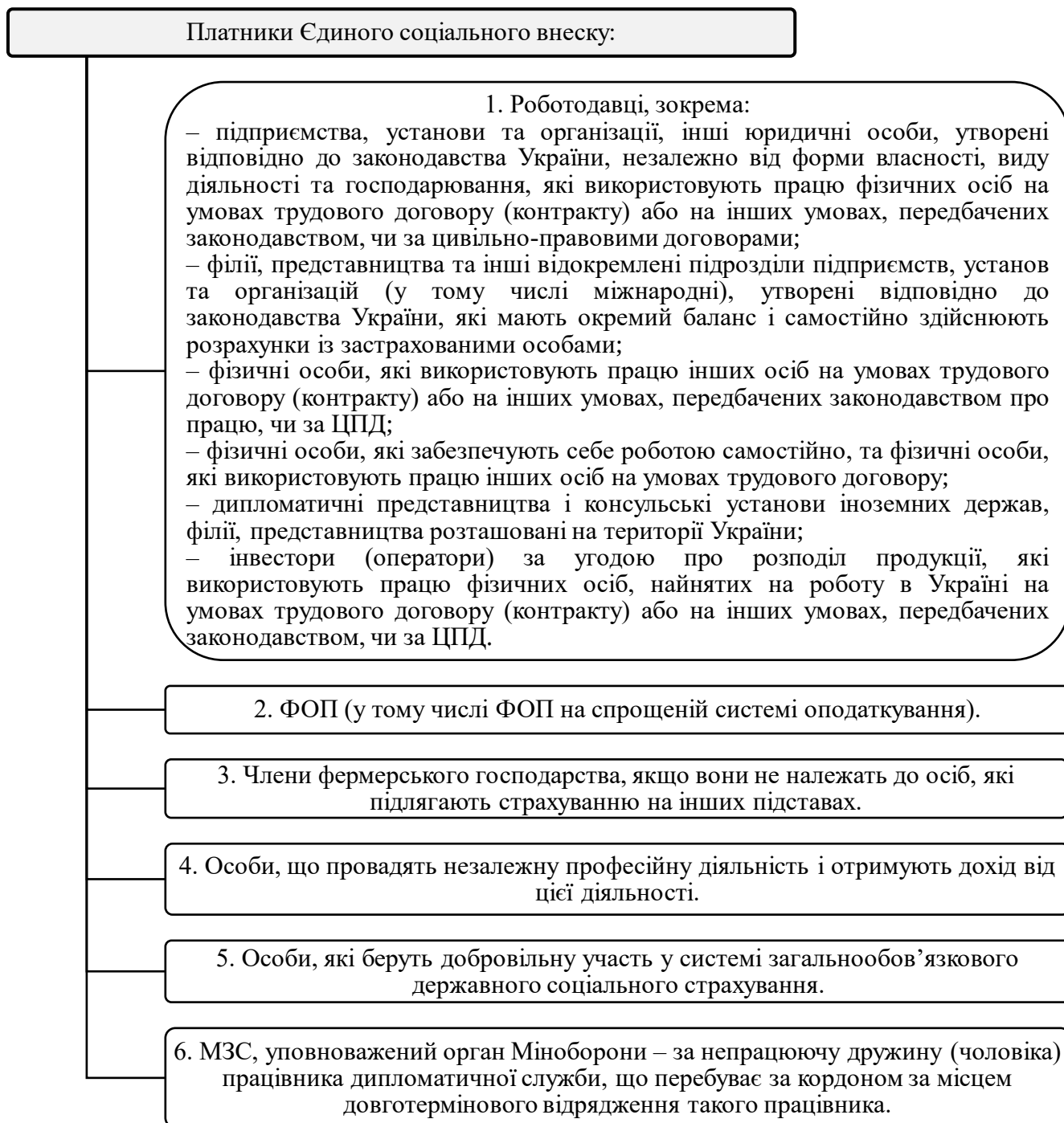

Рисунок 3.2 – Перелік платників ЄСВ на території України

Джерело: узагальнено автором на підставі [26]

За вимогами чинного законодавства, роботодавців зобов'язали щомісяця представляти до фіскальних органів звітні форми з ЄСВ за наявних у них найманих працівників. Не виключенням виступає і досліджуване товариство. У таблиці 3.2 відображено можливі ставки ЄСВ, які можуть бути застосовані у ТОВ «ІТ-Еккаунтін» до виплачуваного доходу його працівникам.

Таблиця 3.2 Ставки ЄСВ, які можуть бути застосовані у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

№ з/п	Категорія платників	Розмір ставки	Джерело
1	Підприємства і самозайняті особи на зарплату, лікарняні та декретні звичайних працівників, а також на винагороду за ЦПД звичайних фізичних осіб	22 %	Ч. 5 ст. 8 Закону № 2464
2	Підприємства та фізичні особи-підприємці (у тому числі ФОП-єдиноподатники) на заробітну плату, лікарняні та декретні працівників з інвалідністю	8,41 %*	Ч. 13 ст. 8 Закону № 2464
3	Підприємства і фізичні особи-підприємці (у тому числі ФОП-єдиноподатники) на винагороду за ЦПД фізичних осіб з інвалідністю	22 %	П. 6 розд. III Інструкції № 449, роз'яснення з підкатегорії 301.04.01 БЗ

Джерело: узагальнено автором

Діючі правила для всіх податкових квартальних звітів передбачають надання об'єднаного звіту впродовж 40 календарних днів по закінченню поточного кварталу. Терміни звітування досліджуваного товариства у 2023 році відображено на рисунку 3.3.

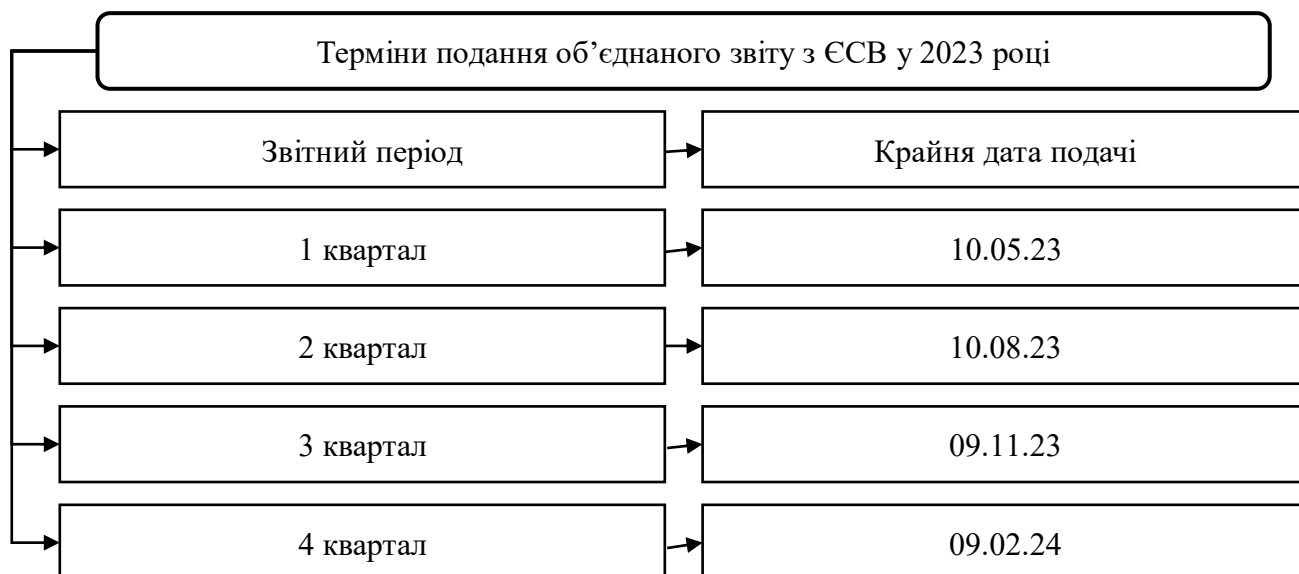

Рисунок 3.3 – Терміни звітування ТОВ «ІТ-Еккаунтін» щодо ЄСВ у 2023

Джерело: узагальнено автором

Окремі компоненти об'єднаного податкового розрахунку для досліджуваного товариства щодо ЄСВ представлено на рисунку 3.4

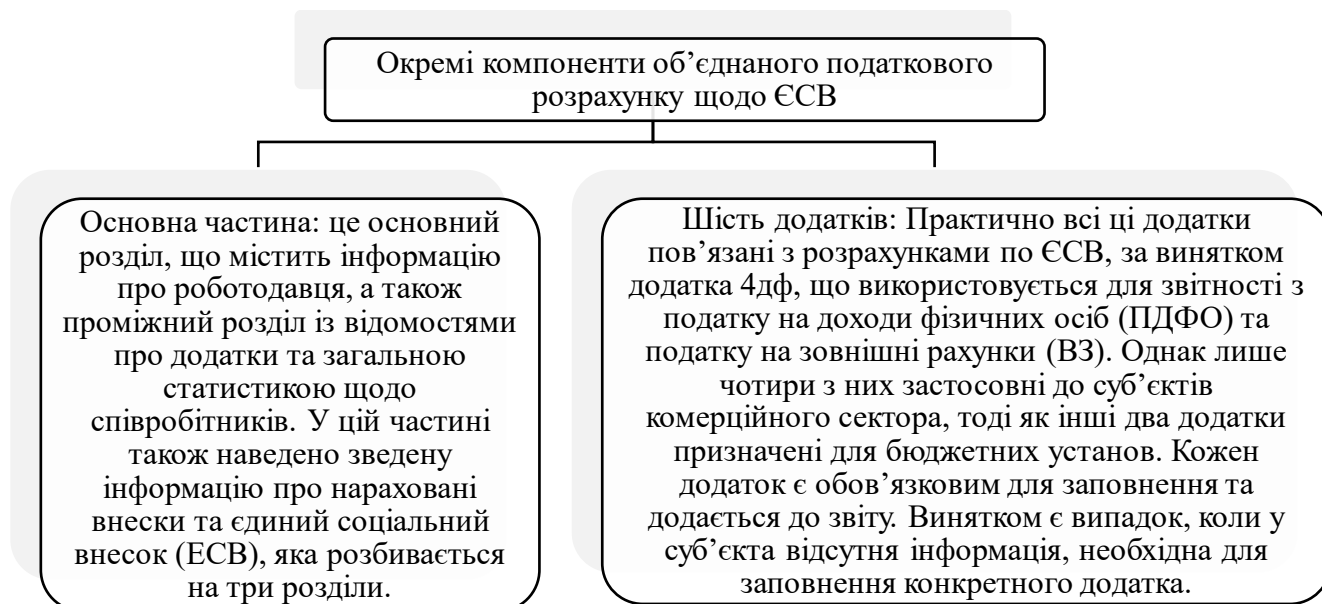

Рисунок 3.4 – Нормативне супроводження соціальних виплат, що належать працівникам у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Джерело: узагальнено автором

Коротка характеристика додатків даного податкового розрахунку у ТОВ «ІТ-Еккаунтін» відображена на рисунку 3.5

Хто подає: всі суб'єкти. Код додатка: Додаток 1 (Д1). Призначення (назва додатку): Відомості про нарахування зарплати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам.	Хто подає: всі суб'єкти. Код додатка: Додаток 4 (4ДФ). Призначення (назва додатку): Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого ПДФО та військового збору.
Коротка характеристика додатків податкового розрахунку щодо ЄСВ :	
Хто подає: ті суб'єкти, у яких були відповідні події: укладання трудового договору чи ЦПД або закінчення його дії у звітному кварталі; переведення особи на іншу постійну посаду в одній і тій же установі; надання або закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами; надання відпустки по догляду за дитиною по досягненні нею 3 (6) років. Код додатка: Додаток 5 (Д 5). Призначення (назва додатку): Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби.	Хто подає: роботодавці у яких є працівники, які потребують обліку спецстажу. Код додатка: Додаток 6 (Д 6). Призначення (назва додатку): Відомості про наявність підстав для обліку стажу окремим категоріям осіб відповідно до законодавства.

Рисунок 3.5 – Коротка характеристика додатків податкового розрахунку щодо ЄСВ

Джерело: узагальнено автором

У досліджуваному товаристві здійснюють заповнення основного розділу та відповідних додатків Д 1, 4 ДФ, Д 5.

Подача даної звітної форми проводиться в електронній формі через особистий кабінет із використанням відповідними посадовими особами підприємства кваліфікованого електронного цифрового підпису (передбачений ідентифікатор J0500108 застосовується при подачі юридичними особами). Методи надсилання поштою та особистої доставки даних звітних форм у досліджуваному товаристві на сьогодні не застосовуються.

При заповненні аналізованого Податкового розрахунку потрібно керуватися Порядком його формування, який затверджений чинним наказом Мінфіну від 13.01.2015 року за номером 4 (подальша редакція, передбачена у наказі Мінфіну від 15.12.2020 р. № 773). Даний нормативний документ, також, наводить затверджену форму бланку для даного звіту.

У цьому Податковому розрахунку беруться до уваги всі доходи, які були нараховані та виплачені досліджуваним товариством фізичним особам, незалежно від того факту, чи був заключений із ними належним чином трудовий договір, при умові, що дані доходи підлягають обов'язковому оподаткуванню. За таких умов ТОВ «ІТ-Еккаунтін» виступає податковим агентом щодо доходів для власних працівників, тому чинне законодавство зобов'язує його здійснювати нарахування ЄСВ та утримання ПДФО і ВЗ.

Розглянутий об'єднаний податковий розрахунок відносно ЄСВ (ВЗ та ПДФО) трактується у якості податкової декларації, відповідно на нього поширюються діючі на сьогодні штрафні санкції. Отже, згідно п. 119.1 ПКУ, штраф у випадку неподання даного звіту складає 1020 грн. та зростає до 2040 грн. за умов повторного неподання впродовж року.

3.2 Вдосконалення облікового супроводження розрахунків за Єдиним соціальним внеском

Сучасна організація облікового відображення заробітної плати нарахувань та

відрахувань з неї передбачених податків і внесків виступає однією з ключових і складних сфер облікової роботи, займаючи центральне місце в системі обліку для діючих на сьогодні господарюючих суб'єктів. З метою правильного розрахунку виплат працівникам, належить вчасно проводити необхідні розрахунки щодо окладів, податків, ЄСВ та належним чином формувати первинні документи.

Слід визнати, що розрахунково-платіжні відомості не візуалізують виокремлення сформованого фонду оплати праці, відносно якого застосовують різні ставки нарахування ЄСВ, порядок застосування, передбаченої ПКУ України, податкової соціальної пільги для розрахунку суми ПДФО. Відповідно, для вдосконалення обліку процесу нарахування ЄСВ і ПДФО для базового товариства, нами запропоновано вдосконалити його документальне супроводження.

Для цього, рекомендовано удосконалити та застосовувати форму сучасної розрахунково-платіжної відомості, яка відображена у таблиці 3.3. Це дозволить співробітникам бухгалтерії ефективно досліджувати правильність розрахунку ЄСВ, ВЗ, ПДФО.

Таблиця 3.3 - Запропонована форма розрахунково-платіжної відомості щодо облікового відображення та здійснення розрахунку ЄСВ та ПДФО

№	ПІБ	Таб. номер	ПІН	Нараховано, грн			Разом нараховано	База для розрахунку ЄСВ	Діюча ставка ЄСВ	Сума нарах. ЄСВ	Утримано, грн		Сума на руки, грн.
				Зарплата	Премії	До-плати					ПДФО 18%	ВЗ 1,5%	
1	Чоні О.В.	000011	12345678	9000		1000	10000	10000	22	2200	1800	150	8050
2													
	Разом												
	Сума ЄСВ за ставкою 22 %			2200									
	Сума ЄСВ за ставкою 8,41%			-									
	Загальна сума ПСП			-									
	Сума ПДФО за ставкою 18%			1800									

Джерело: сформовано автором

Застосування форми, що була запропонована, розрахунково-платіжної відомості у досліджуваному товаристві дозволить бухгалтерській службі мати

більш деталізовану, точну інформації відносно ЄСВ, ВЗ та ПДФО, правильно здійснювати розрахунки належних сум податків і зборів та запобігати помилкам в організації веденні даної облікової компоненти.

Здійснивши процедуру розгляду системи оподаткування ТОВ «ІТ-Еккаунтін», нами рекомендовано до запровадження спеціалізоване бухгалтерське програмне забезпечення для опрацювання наявної податкової звітності.

Досліджуване товариство працює із застосуванням спрощеної системи оподаткування, сплачує Єдиний податок 3 групи в розмірі 5% без ПДВ. Для цього формується та подається Декларація платника Єдиного податку юридичної особи на кварталній основі впродовж 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу.

В ході підготовки кваліфікаційної роботи було вивчено комунікаційні можливості співпраці з Державною податковою службою України із застосуванням їх офіційного сайту. На сайті присутній широкий спектр доступних інформаційно-консультаційних та методико-практичних сервісів, які надаються для платників податків та зборів. Дані сервіси уможливають отримання актуальної інформації щодо діючого податкового законодавства, своєчасного консультуватися з фаховими спеціалістами та отримання необхідної допомоги у вирішенні наявних податкових питань.

Окремою особливістю функціонування сучасного Електронного кабінету платника податків виступає можливість зручного та швидкого достатньо повного доступу до всієї потрібної податкової інформації. Товариство може здійснювати процедури: електронної подачі звітності, сплати податки та зборів, перевірки поточного стану розрахунків за податками, отримання повідомлень та листів від ДПС. Електронний кабінет виступає досить зручним, надійним інструментом при веденні обліку податків та взаємодії з відповідним податковим органом.

Подачу звітів до Пенсійного фонду України (Державної статистичної служби України) пропонуємо здійснювати з використанням спеціалізованої бухгалтерської програми BAS.

В конфігурації «BAS Бухгалтерія» наявні види кадрового, зарплатного обліків та відповідних нарахувань та утримань представлені у модулях «Зарплата» і «Кадри» (рисунок 3.6).

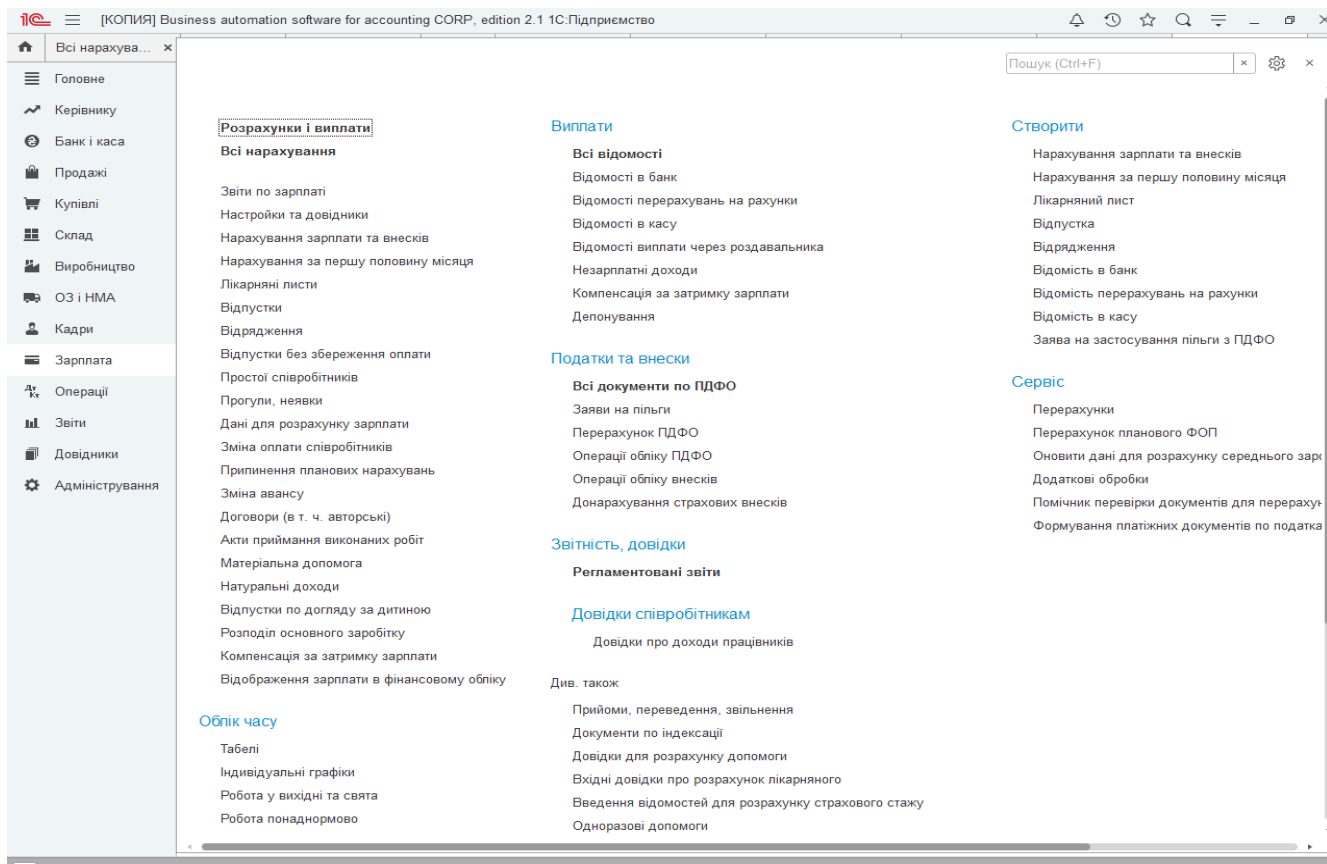

Рисунок 3.6 – Модулі системи спеціалізованої бухгалтерської програми «BAS Бухгалтерія»

Джерело: узагальнено автором

Функціонал даних модулів у повній мірі адаптований до потреб досліджуваного товариства в питанні, щодо оптимізації нарахування заробітних плат та відрахувань від неї та якісного ведення кадрового обліку.

Дієвою метою підсистеми «Зарплати і кадри» виступає вирішення відповідних визначених бухгалтерською службою окремого підприємства та інших профільних спеціалістів:

- кадровий облік в розрізі організацій представлених в системі;
- нарахування заробітної плати, інших виплат задіяним співробітникам;

- формування передбачених регламентованих документів та звітів на основі заробітних плат та відповідних відрахувань по співробітниках;
- представлення руху коштів заробітної плати, здійснених нарахувань та податків в бухгалтерських та передбачених податкових документах.

Наявні автоматичні налаштування даного блоку сприяють веденню обліку виплат пов'язаних із зарплатною платою наявному персоналу, включаючи організацію обліку працівників як за основним місцем роботи так і за сумісництвом. Усі передбачені проводки мають чітко регламентовані форми, які було закріплено діючим трудовим законодавством в Україні.

У програмному продукті «BAS Бухгалтерія» уможливлена спрощена та повна система обліку кадрів. Перелік кадрових документів пропонуємої спеціалізованої бухгалтерської програми представлено на рисунку 3.7.

Дата події	Номер	Тип документа	Співробітник	Організація	Коментар	Відповідальний
01.06.2022	0000-000002	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.07.2022	0000-000003	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.08.2022	0000-000004	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.09.2022	0000-000005	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.10.2022	0000-000001	Кадрове перевед...	Руденко Віктор Оп...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.10.2022	0000-000006	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.10.2022	0000-000002	Кадрове перевед...	Чижик Наталія Во...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.11.2022	0000-000007	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.12.2022	0000-000008	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.01.2023	0000-000001	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.02.2023	0000-000002	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.03.2023	0000-000003	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.04.2023	0000-000004	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.05.2023	0000-000005	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.06.2023	0000-000006	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
20.06.2023	0000-000001	Звільнення	Сенченко Володи...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
24.06.2023	0000-000001	Прийом на роботу	Дробоніг Ігор Мик...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.08.2023	0000-000001	Відпустка	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
01.07.2023	0000-000007	Відпустка без збе...	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
12.07.2023	0000-000001	Відпустка співробі...	Адаменко М.Г.	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
31.08.2023	0000-000002	Звільнення	Адаменко Марія Г...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
23.12.2023	0000-000001	Графік відпусток	Гущин А.А., Дроб...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>
05.01.2024	0000-000001	Кадрове перевед...	Ревенко Н.А., Чиж...	ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІ...		<Не зазначений>

Рисунок 3.7 – Кадрові документи у програмі «BAS Бухгалтерія»

Джерело: узагальнено автором

Певною особливістю організації повноцінного кадрового обліку в BAS Бухгалтерія являється робота з наявними довідниками «Фізичні особи» та «Співробітники». Даний факт обумовлений тим, що та ж сама особа може мати у наявності кілька заключених трудових договорів з досліджуваним товариством, тобто виступати двома різними співробітниками.

Співробітниками для досліджуваного товариства виступають ті фізичні особи, з якими було укладено відповідний трудовий договір. Оскільки подібний договір може бути в наявності не один (наприклад, переведення особи на іншу службову посаду), відповідно і співробітників, взаємоприв'язаних до однієї передбаченої фізичної особи й може бути кілька. В програмному продукті BAS Бухгалтерія уможливлено організацію обліку за кожним подібним співробітником в межах укладеного трудового договору.

Організація повного кадрового обліку передбачає його ведення з використанням визначених документів: звільнення, прийняття на роботу, переведення та інших.

Процедура зміни зайнятості співробітника товариства може проводитись безпосередньо в документі, який уможливорює без документа щодо звільнення переводити працівника на інше робоче місце в межах товариства.

Тісний взаємозв'язок довідників «Співробітники» та «Фізичні особи» сприяє впорядкованій організації облік без можливого ризику дублювання інформації по наявних працівниках (чи фізичних особах).

Форми для обліку виплат працівникам, роботу з якими дозволяє здійснювати пропонуєма спеціалізована бухгалтерська програма, та з якими бухгалтер працює досить регулярно, відображено на рисунку 3.8.

Розрахунки та організація обліку виплат уможливлені для усіх наявних співробітників, а також на задіяних субрахунках рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» для кожного з них окремо.

Перелік основних нарахувань, облік яких можна вести у програмному продукті BAS Бухгалтерія відображено на рисунку 3.9. Окрім цього, користувач має можливість створення власних нарахування через формування нового документу.

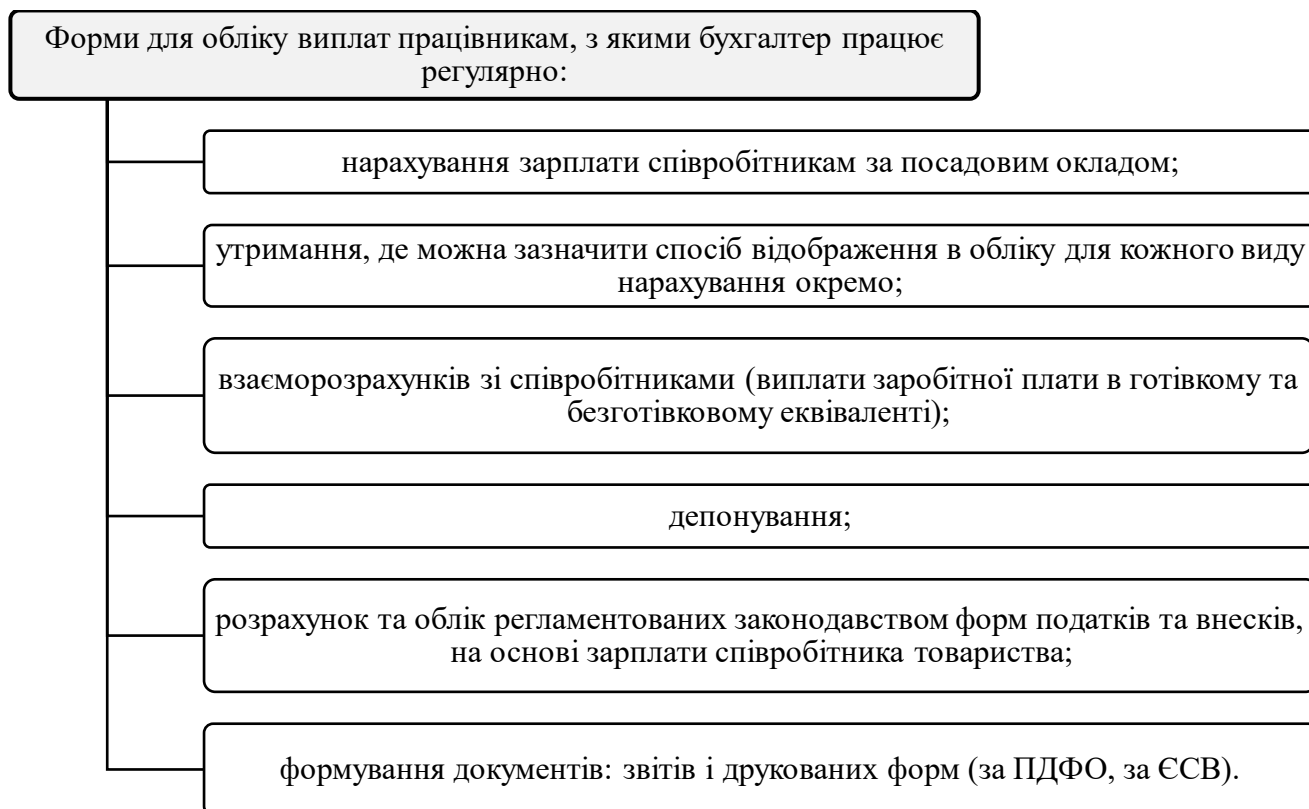

Рисунок 3.8 – Форми для обліку виплат працівникам

Джерело: узагальнено автором

Оклади співробітників (фіксовані нарахування по днях, по годинах, оплата за денним тарифом, оплата за часовим тарифом).	Оплата тимчасової непрацездатності (фіксованою сумою коштом підприємства, коштом фонду соціального страхування).
Основні нарахування, які можна вести в BAS Бухгалтерія:	
Індексація зарплати (щомісячне нарахування за алгоритмами законодавства).	Оплата відпустки (фіксованою сумою).

Рисунок 3.9 – Основні нарахування, облік яких можна вести у програмному продукті BAS Бухгалтерія

Джерело: узагальнено автором

Будь-які виплати працівникам формуються із застосуванням платіжних відомостей. У програмному продукті BAS Бухгалтерія представлені такі види виплат: аванс, чергова виплата, депоненти, аванс з попереднім розрахунком, дивіденди тощо. Приклад нарахування заробітної плати та внесків відображено на рисунку 3.10

Business automation software for accounting CORP, edition 2.1 1С-Підприємство

Всі нарахування × Новини ІТС × Календар бухгалтера × Табелі × Регламентована звітність × Звіт по Єдиному соціальному внеску × **Нарахування зарплати та внесків 0000-000011 від 19.12.2022**

Провести і закрити Записати Провести

Місяць: Грудень 2022 Дата: 19.12.2022 Номер: 0000-000011

Організація: ТОВ "ІТ - ЕККАУНТІН"

Заповнити Підбір Очистити

Нараховано: 99 447,49 ? Донараховано: 0,00 Утримано: 19 392,29 ? Внески: 19 735,58 ?

Нарахування Донарахування, перерахунки Договори Соціальні відпустки Перерахунок соц. відпусток Утримання ПДФО Внески ФОП

Додати Перерахувати внески

N	Співробітник	Вид ЄСВ	Дата початку	База	База внеску	Результат
		Категорія ЄСВ	Дата закінчення	в т.ч. відпустки	в т.ч. донор.	в т.ч. донор
1	Гуцин Артем Андрійович	Основна зарплата	01.12.2022	7 912,56	7 912,56	1 740,
		Наемный работник н...	31.12.2022			
2	Коломієць Олександр Андрійович	Основна зарплата	01.12.2022	7 875,00	7 875,00	1 732,
		Наемный работник н...	31.12.2022			
3	Крикун Михайло Олександрович	Основна зарплата	01.12.2022	7 761,67	7 761,67	1 707,
		Наемный работник н...	31.12.2022			
4	Крикун Олександр Володимирович	Основна зарплата	01.12.2022	7 612,56	7 612,56	1 674,
		Наемный работник н...	31.12.2022			
5	Павлючек Юрій Іванович	Основна зарплата	01.12.2022	7 755,71	7 755,71	652,
		Наемный работник (и...	31.12.2022			
6	Подолько Віктор Леонідович	Основна зарплата	01.12.2022	7 755,71	7 755,71	1 706,
		Наемный работник н...	31.12.2022			
7	Ревенко Нінель Анатоліївна	Основна зарплата	01.12.2022	7 512,56	7 512,56	1 652,
		Наемный работник н...	31.12.2022			
8	Руденко Віктор Олександрович	Основна зарплата	01.12.2022	7 712,56	7 712,56	1 696,
		Наемный работник н...	31.12.2022			

Коментар: Відповідальний: <Не зазначений>

Рисунок 3.10 – Нарахування заробітної плати та внесків у програмному продукті BAS Бухгалтерія

Джерело: узагальнено автором

Облікове відображення процедури виплати ведуть як в готівковому, так і в безготівковому форматі розрахунків. Документ «Відомості в касу» візуалізує виплату заробітної плати через касу. Документ «Формування платіжних документів по податках» дозволяє ідентифікувати дані платежі в розрізі наявних окремих компонент (ЄСВ, ПДФО, військовий збір тощо). Виконання даної процедури відображено на рисунку 3.11.

У «Відомості на виплату через банк» (представлено на рисунку 3.12) здійснюється нарахування зарплати на визначені особові рахунки працівників досліджуваного товариства. Даний облік реалізується в реєстрі відомостей «Особові рахунки співробітників за зарплатними проєктами», які вибудовуються попередньо через процедуру укладання договорів з банком.

1С [КОПИЯ] Business automation software for accounting CORP, edition 2.1 1С:Підприємство

Всі нарахування... x Новини ІТС x Календар бух... x Табелі x Регламентована... x Звіт по Єдиному... x Н... 0000-000011 x Розрахунки і... x В... 0000-000020 x Формування... x

Головне Керівнику Банк і каса Продажі Купівлі Склад Виробництво ОЗ і НМА Кадри Зарплата Операції Звіти Довідники Адміністрування

Формування платіжних документів по податках

Дата платіжки: 28.01.2024

[Параметри платіжних документів за податками](#)

[Зарплатні відомості і податки](#)

Група обліку	Податок	Код дох...	Рахунок	Контрагент	Рахунок контрагента	Сума
НДФЛ (6411)		101	6411			6 990,30
Военный сбор (642)		ВЗ	642			582,52
ЕСВ (651)	ЕСВ ФОТ (работники)		651			7 846,87
ЕСВ (651)	ЕСВ ФОТ (инвалиды)		651			266,37

Платіжні документи

Контрагент	Рахунок контрагента	Сума
☒		15 686,06

Рисунок 3.11 – Документ «Формування платіжних документів по податках»

Джерело: узагальнено автором

1С [КОПИЯ] Business automation software for accounting CORP, edition 2.1 1С:Підприємство

Всі нарахування... x Новини ІТС x Календар бухгал... x Табелі x Регламентована... x Звіт по Єдиному... x Нара... 0000-000011 x Розрахунки і вип... x Відо... 0000-000020 x

Головне Керівнику Банк і каса Продажі Купівлі Склад Виробництво ОЗ і НМА Кадри Зарплата Операції Звіти Довідники Адміністрування

Відомість в банк 0000-000020 від 12.12.2022

Провести та закрити Записати Провести Платежі за податками Створити на підставі Друк Ще ?

Місяць виплати: грудень 2022 Дата: 12.12.2022 Номер: 0000-000020

Організація: ТОВ "ІТ - ЕККАУНТИН" Зарплатний проект:

Виплачувати: Аванс

[Заповнення усіма належними сумами, без округлення, перерахування ПДФО і внесків](#)

Заповнити

Додати Змінити зарплату Змінити ПДФО Оновити ПДФО

N	Співробітник	До виплати	ПДФО до перерахування	Номер особового рахунку
1	Адаменко Марія Г...			
2	Гущин Артем Анд...	3 488,33	845,00	
3	Коломієць Олекса...	1 292,28	313,04	
4	Крикун Михайло О...	1 284,32	311,11	
5	Крикун Олександр...	1 245,84	301,78	
6	Павлючек Юрій Ів...	1 418,49	343,61	
7	Подолько Віктор Л...	1 418,49	343,61	
8	Ревенко Нінель Ан...	3 288,99	796,72	
9	Руденко Віктор Оп...	3 388,67	820,85	
10	Руденко Тамара В...	3 288,99	796,72	
11	Сенченко Володи...	1 131,23	274,03	
12	Сотнікова Людмил...	3 288,99	796,72	
13	Циркот Федір Вас...	3 338,84	808,78	
		31 262,13	7 572,82	

Внески ФОП: 8 113,24 Змінити внески Оновити внески

[Підписи не зазначені](#)

Виплата за відомістю виконана документом [списання з банківс...](#)

Коментар: Відповідальний: <Не зазначений>

Рисунок 3.12 – Документ «Відомість у банк»

Джерело: узагальнено автором

Звітність для кадрового, зарплатного (в т.ч. щодо ЄСВ, ПДФО та ін.) обліків в BAS Бухгалтерії можна формувати стандартні (рисунок 3.13), а також власні, використовуючи дані модуля «Зарплата і кадри».

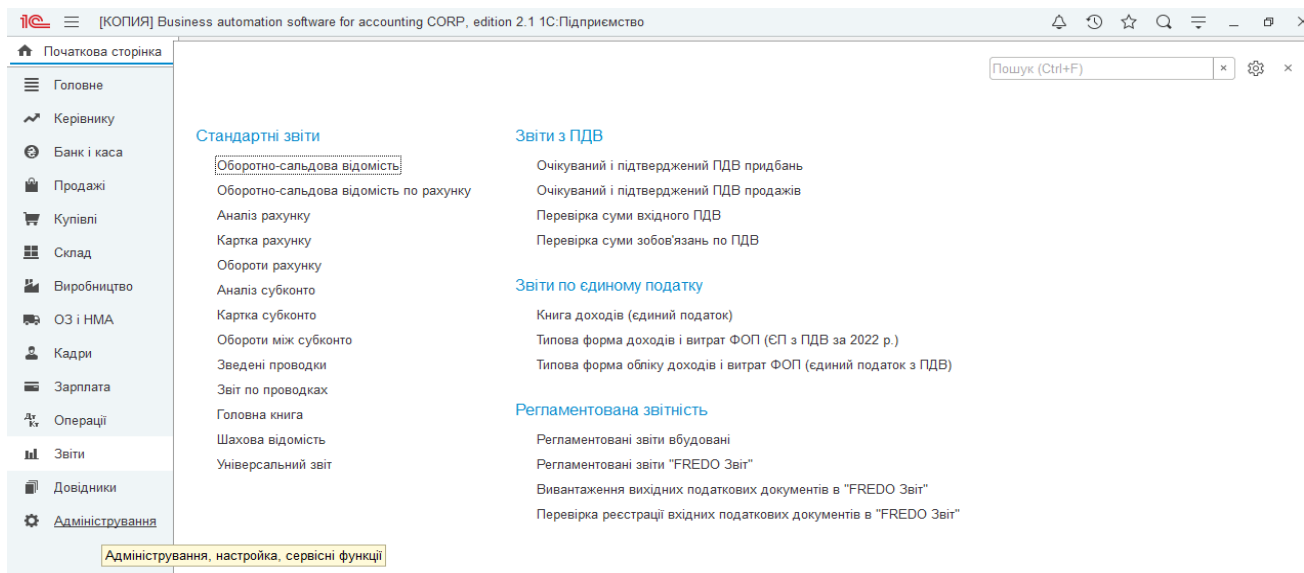

Рисунок 3.13 – Звітність для кадрового, зарплатного (в т.ч. щодо ЄСВ) обліків
Джерело: узагальнено автором

Серед переліку регламентованих форм звітності можемо отримати (сформувати) «Звіт по ЄСВ» або іншу необхідну звітну форму (рисунок 3.14).

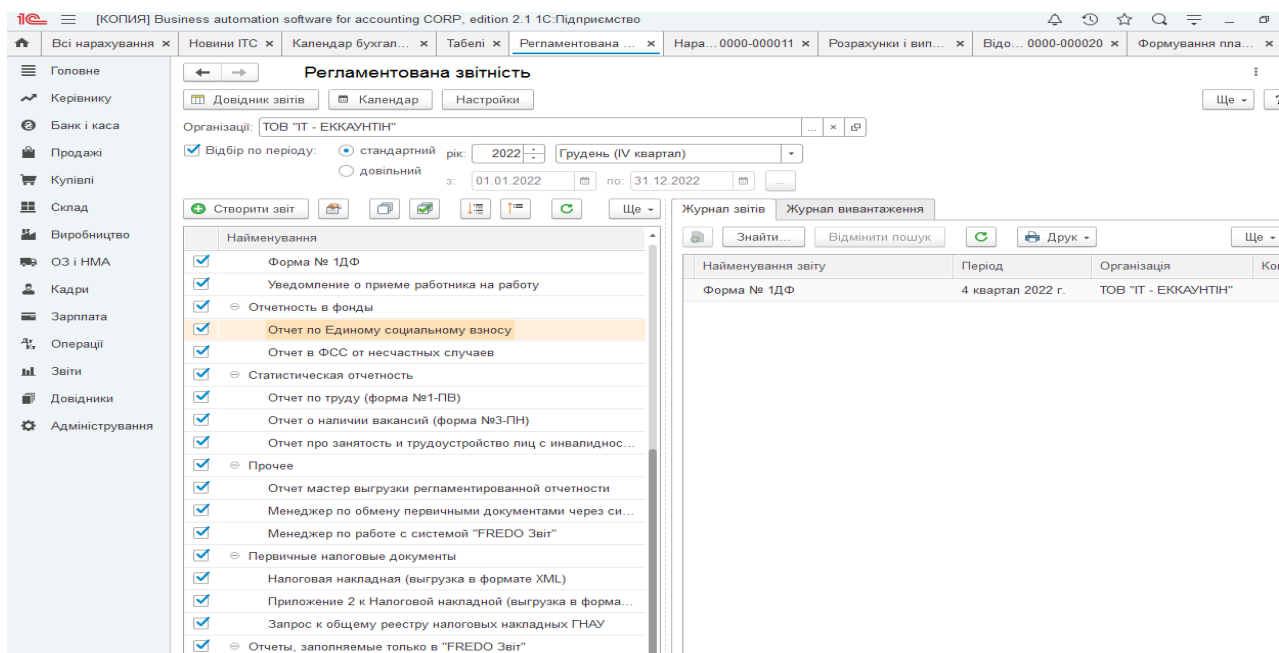

Рисунок 3.14 Перелік регламентованих форм звітності (в т.ч. «Звіт по ЄСВ»)
Джерело: узагальнено автором

Отримані звітні форми для кращої візуалізації, друку на паперових носіях можна вивантажити у формат XML. Приклад подібного вивантаження форми «Звіт по ЄСВ» відображено на рисунку 3.15.

Звіт по Єдиному соціальному внеску за Грудень 2022 р. (ТОВ "ІТ - ЕККАУНТИН") *

Дата підпису: 28.01.2024

Таблиця 6. Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим

4. Тип: Початкова ☒ Скасовуюча ☐

5. № з/п	6. Грама-дянин України (1 - так, 0 - ні)	7. Чоловік - Ч, жінка - Ж	8. Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та/або номер паспорта за формою БК№НЕXXXXXX / ПXXXXXXX ЗО *	9. Код категорії 30**	10. Тип нарахування ***	11. Місяць та рік, за який проведено нарахування ****	13. Кількість календарних днів тимчасової непрацездатності	14. Кількість календарних днів без збереження заробітної плати*****	15. Кількість днів перебування у трудових/ЦП відносинах, проходження військової служби протягом календарного звітного місяця	16. Кількість календарних днів відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами	17. Загальна сума нарахованої заробітної плати / доходу, грошового забезпечення (усього з початку звітного місяця)	18. Сума нарахованої заробітної плати / доходу / грошового забезпечення у межах максимальної величини, на яку нараховується єдиний внесок	19. Сума між розі мінімал заробітної та факт нарахованої заробітної плати за місяць заробітної доходу, грошового забезпечення доплачує мінімал страхового внеску а/ мінімал заробітної для кат застрах осіб
1	1	Ж	2030422644	1		12, 2022	-	-	31	-	-	-	-
2	1	Ч	3263003352	1		12, 2022	-	-	31	-	7 912,56	-	-
3	1	Ч	1995205112	1		12, 2022	-	-	31	-	7 912,56	-	-
4	1	Ч	3377016231	1		12, 2022	-	-	31	-	7 875,00	-	-
5	1	Ч	2036518617	1		12, 2022	-	-	31	-	7 761,67	-	-
6	1	Ч	2485419415	1		12, 2022	-	-	31	-	7 755,71	-	-
7	1	Ч	2041504738	1		12, 2022	-	-	31	-	7 755,71	-	-
8	1	Ж	2548315144	1		12, 2022	-	-	31	-	7 512,56	-	-

Додати рядок Вилучити рядок

Коментар:

Рисунок 3.15 Приклад вивантаження форми «Звіт по ЄСВ»

Джерело: узагальнено автором

Програмний спеціалізований продукт «BAS Бухгалтерія» представляє собою комплексне рішення для організації та ведення бухгалтерського та податкового обліку в ТОВ «ІТ-Еккаунтін», включаючи автоматизацією облікових процесів, пов'язаних з процедурою нарахування, сплати та належного відображення у звітних формах ЄСВ. Пропонуєма конфігурація наділена всіма можливостями для організації якісного базового зарплатно-кадрового обліку (в т.ч. ЄСВ).

3.3 Особливості аудиту операцій щодо розрахунків за Єдиним соціальним внеском

Аудит розрахунків за ЄСВ став необхідністю для підприємств у забезпеченні фінансової дисципліни та відповідності законодавству. В рамках цієї теми, аудитори та бухгалтери вивчають методи та процедури, що дозволяють визначити точність розрахунків ЄСВ та їх відповідність нормативним вимогам [31].

Основні аспекти, які потрібно врахувати при дослідженні тематики «Аудит розрахунків за ЄСВ», включають такі:

1. Законодавство та регуляторні норми. Розуміння чинного податкового законодавства та вимог щодо розрахунків ЄСВ виступає критично важливим для аудитора. Знання останніх змін у законодавстві та їх вплив на розрахунки являється невід’ємною частиною аудиторських робіт.

2. Методика аудиту. Розробка та застосування методик аудиту, спрямованих на перевірку правильності та точності здійснених розрахунків щодо ЄСВ.

Методика аудиту — це система заздалегідь розроблених процедур, підходів та методів, що застосовуються аудитором під час аудиторських робіт для перевірки фінансової звітності та інших фінансових даних господарюючого суб’єкта. Мета методики аудиту полягає в отриманні надійних аудиторських доказів, які дозволяють зробити об’єктивні висновки щодо відповідності фінансової інформації вимогам діючого законодавства та міжнародних стандартів аудиту.

3. Організація процесу аудиту. Планування та організація аудиторських робіт, визначення обсягу та змісту аудиту, включаючи обрання аудиторських процедур та методів реалізації перевірки.

Організація процесу аудиту грає ключову роль у забезпеченні ефективності та об’єктивності аудиторських робіт, а також у наданні цінних рекомендацій для бізнес суб’єкта. Це допомагає забезпечити надійність фінансової інформації та дотримання нормативних вимог.

4. Аудиторський звіт та рекомендації. Після завершення аудиторських робіт, аудитор повинен підготувати звіт та рекомендації, які стосуються результатів аудиту

та виявлених проблем. Аудиторський звіт та рекомендації грають важливу роль у забезпеченні відкритості та прозорості в фінансовому звіті досліджуваного товариства. Вони допомагають керівництву та стейкхолдерам краще розуміти стан справ на підприємстві та ухвалювати інформовані рішення.

5. Підготовка до податкових перевірок. Розробка стратегії та підготовка до можливих податкових перевірок, включаючи зберігання належної документації та інформації для податкових органів. Підготовка до податкових перевірок виступає важливою, оскільки вона допомагає зменшити ризики і забезпечує дотримання норм діючого законодавства. Правильно організований процес підготовки допоможе підприємству ефективно взаємодіяти з податковими органами та запобігти можливим санкціям.

Аудит розрахунків за ЄСВ являється важливою складовою облікового супроводження та фінансового контролю на сучасних підприємствах. Розрахунки ЄСВ стосуються не лише фінансового здоров'я компанії, але й соціальних гарантій працівників та якості їхнього соціального захисту. В сучасному бізнес-середовищі, де зміни в податковому законодавстві та податкові реформи стають нормою, правильний та точний розрахунок ЄСВ виступає важливим завданням для суб'єкта господарювання.

В цьому контексті аудит розрахунків ЄСВ набуває особливого значення. Для аудиторів та бухгалтерів, які здійснюють ці аудиторські роботи, важливо мати чітку методику, яка дозволить їм ефективно та об'єктивно перевірити розрахунки, визначити відповідність їхньої точності законодавству та сприяти фінансовій дисципліні в межах окремого господарюючого суб'єкта [31].

У даному контексті, приклад ТОВ «ІТ-Еккаунтін» може послужити ілюстративним матеріалом для вивчення методики проведення аудиту розрахунків ЄСВ. Це товариство, як багато інших, стикається зі складностями розрахунків ЄСВ внаслідок постійних змін в нормах законодавства та реформах. Точний та об'єктивний аудит являється необхідністю для впевненості в правильності розрахунків та відповідності їхнього виконання вимогам закону. Це дослідження ставить за мету надання аудиторам, бухгалтерам та фахівцям з фінансової сфери

необхідних інструментів та рекомендацій для успішного проведення аудиту розрахунків ЄСВ на підприємствах та сприяти покращенню якості фінансового обліку на території України. Окремі компоненти методики проведення аудиту ЄСВ у базовому товаристві (ТОВ «ІТ-Еккаунтін») представлено на рисунку 3.16.

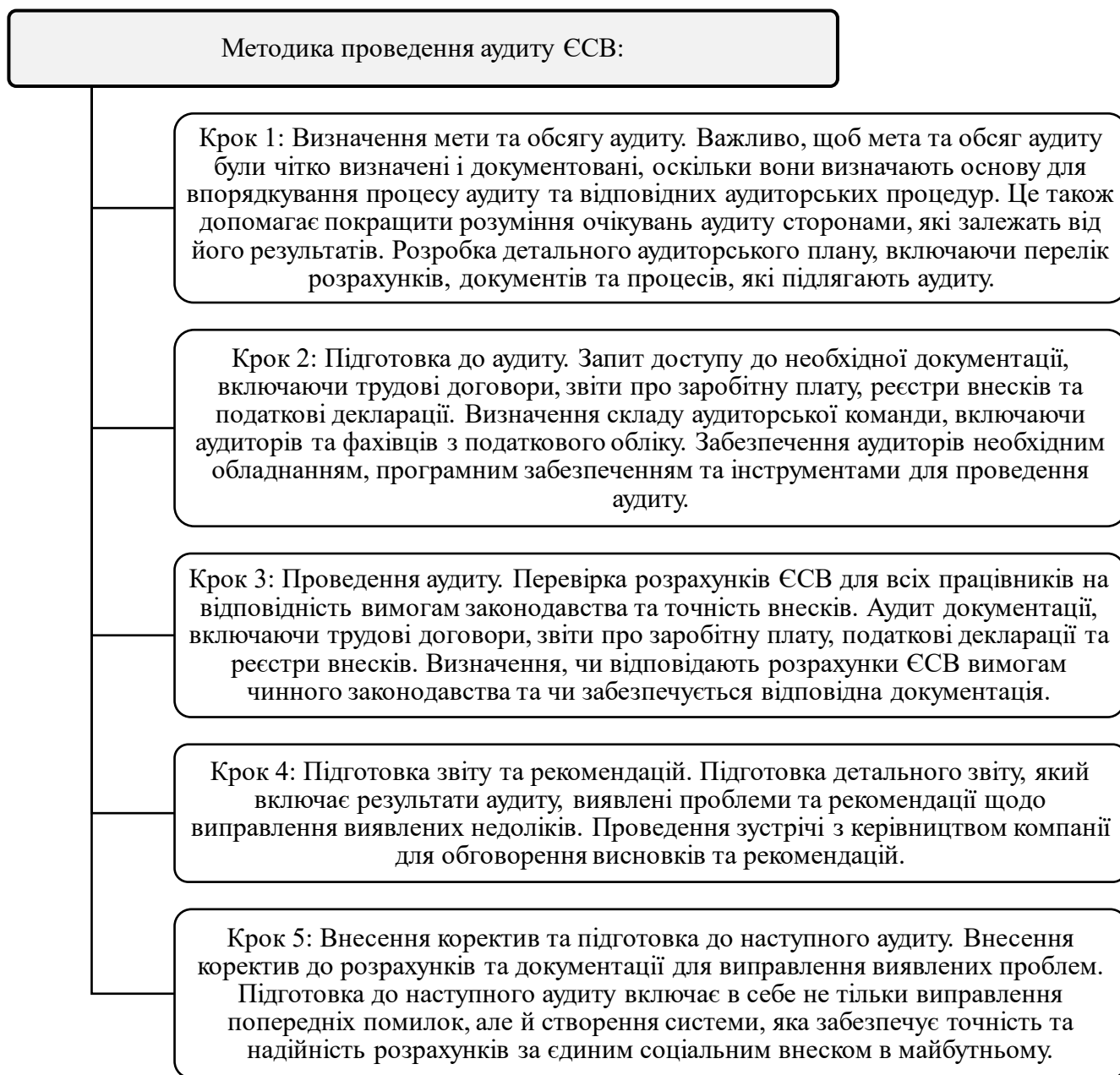

Рисунок 3.16 – Методика проведення аудиту ЄСВ

Джерело: узагальнено автором

Відповідна організація проведення аудиту ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін» допоможе забезпечити відповідність розрахунків ЄСВ нормам законодавства та підтримає фінансову дисципліну на підприємстві. Аудит розрахунків за Єдиним

соціальним внеском представляє собою важливий елемент фінансового контролю та дотримання податкового законодавства. Ефективна методика та організація аудиту можуть сприяти надійності фінансової інформації та уникненню можливих ризиків для досліджуваного товариства.

Аудит, як форма незалежної експертизи процесу нарахування та процедури сплати ЄСВ, носить надзвичайно важливе значення в умовах трансформації та розвитку систем облікового супроводження та оподаткування на території України. За сучасних бізнес умов існує загроза свідомого (або несвідомого) помилкового представлення даних в облікових документах та реєстрах, що може призвести до приховування достатньо вагомих сум грошових коштів підприємства. Такі порушення можуть виявитися під час розрахунків щодо ЄСВ.

Облікове відображення виплат працівникам є трудомістким та вимагає уваги і концентрації, оскільки тісно пов'язаний з обробкою значного об'єму первинної інформації та виконанням багатьох однотипних операцій. Облікова компонента щодо розрахунків за виплатами персоналу та супутніх платежах має найбільш мінливе і нестабільним законодавство України, тому вимагає від професійних бухгалтерів (аудиторів) постійного ознайомлення з оновленою нормативною базою, яку вони постійно застосовують у власній діяльності. Методика та організація аудиту ЄСВ мають узгоджуватись з вимогами діючого законодавства та нормам внутрішньої облікової політики досліджуваного товариства.

У аудиторів (аудиторських фірм) аудиторська перевірка починається з процедури планування, в ході реалізації якої ідентифікуються мета і завдання перевірки. Відповідальні за процес аудиторської перевірки узгоджують організаційно-методологічні компоненти для досягнення визначеної мети і виконання завдань. Для якісної організації перевірки, слід сформулювати методику розрахунку та представлення найбільш вагомих компонентів в процесі її реалізації.

Наш підхід полягає в тому, щоб схематично представити таку методику і використовувати її як стандартну форму для організації аудиторської перевірки у ТОВ «ІТ-Еккаунтін». Основні компоненти організаційно-методологічної складової сучасної аудиторської перевірки ЄСВ наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 - Основні складові організації і методики процесу аудиту ЄСВ у ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Мета аудиту Єдиного соціального внеску					
Визначення достовірності, повноти відображення інформації про ЄСВ у фінансовій звітності, облікових регістрах обліку					
Завдання аудиту ЄСВ					
Перевірка правильності оформлення первинних документів	Перевірка реальності існування зобов'язань за ЄСВ. Визнання заборгованості із ЄСВ у відповідних звітних періодах	Підтвердження повноти відображення розрахунків з ЄСВ у бухгалтерському обліку, податковій та фінансовій звітності	Віднесення заборгованості з ЄСВ до складу зобов'язань товариства	Перевірка розрахунку суми ЄСВ. Перевірка правильності оцінювання зобов'язань за ЄСВ відповідно до законодавства	Встановлення правильності відображення розрахунків за ЄСВ нарахунках обліку. Перевірка інформації фінансової звітності та її тотожності обліковим регістрам, первинним документам
Предмет аудиту					
Господарські процеси та господарські операції, пов'язані з ЄСВ					
Об'єкти аудиту					
Елементи облікової політики	Господарські операції	Первинні документи	Облікові регістри	Довідки бухгалтерії	Фінансова звітність
Методи організації аудиту					
Суцільний			Вибірковий		
Загальний план					
Підготовчий етап	Етап фізичної перевірки		Основний		Заключний
Програма аудиту					
Складається відповідно професійного судження аудитора					
Робочі документи					
Оформлюються здійсненні аудиторські процедури та їх результати					
Узагальнення результатів аудиту					
Аналіз виявлених порушень	Оформлення підсумкових документів		Надання рекомендацій щодо організації обліку ЄСВ, попередженню помилок		Обговорення з управлінським персоналом результатів аудиторської перевірки
Аудиторський звіт					
Надається аудитором після завершення аудиторської перевірки відповідно до чинного законодавства					

Джерело: узагальнено автором

На підставі даних попередньої таблиці аудиторські фірми (аудитори) можуть створювати робочий файл для виокремленої перевірки, а комітет з якості аудиту зможе провести оцінку якості здійсненого аудиту. Уклавши договір на реалізацію аудиту, аудитор формує у довільній формі загальний план перевірки. Взявши до уваги рекомендації МСА, практичний міжнародний досвід, він має охоплювати перевірку, у розрізі виокремлених певних етапів. З наявного досвіду аудиторів (професійних бухгалтерів) в Україні, вони пропонують складати загальний план відповідно до визначеного переліку аудиторських процедур, які безпосередньо формують програму майбутньої перевірки. На наш погляд, більш правильним являється формування загального плану в розрізі етапів (без ідентифікації безпосередніх аудиторських процедур). Реалізуючи аудиторську перевірку ЄСВ раціонально застосовувати методичний вибірковий прийом проведення аудиту, що у значній мірі оптимізує затрати, як трудові так і матеріальні. При цьому слід визнати, що ризик невиявлення відносно помилок має тенденцію до зростання. Для зменшення ризику невиявлення проводиться оцінка наявної системи внутрішнього контролю щодо облікового відображення ЄСВ, застосовуючи попередньо розроблені тести фактично сформованого внутрішнього контролю у досліджуваному товаристві. Пропонуємо окремі складові тесту оцінки фактично функціонуючої системи внутрішнього контролю щодо ЄСВ представлені у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 - Окремі компоненти тесту оцінки системи внутрішнього контролю досліджуваного товариства щодо ЄСВ

№	Зміст питання	Відповідь		Інформація відсутня	Примітки
		Так	Ні		
1.	Чи присутня в Наказі про облікову політику товариства інформація щодо організації обліку ЄСВ?	Так			
2.	Чи попередніми перевірками були виявлені порушення стосовно ЄСВ?		Ні		
3.	Чи здійснюється перевірка повноти нарахування та своєчасності сплати ЄСВ?	Так			
4.	Чи досліджується тотожність інформаційної бази облікових реєстрів та показників фінансової звітності і?	Так			
5.	Наявність у головного бухгалтера фахової освіти?	Так			
6.	Форма організації бухгалтерського обліку ЄСВ?				Комбінов.
...	Інші складові компоненти тесту				

Джерело: узагальнено автором

На основі даних оцінки результатів функціонування системи внутрішнього контролю щодо ЄСВ, аудитор робить висновки щодо рівня довіри до цієї системи та визначає оптимальний обсяг запланованої аудиторської перевірки, розробляє програму аудиту ЄСВ. Визначає метод організації процедури аудиту: вибірковий, суцільний, комбінований, тощо (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6 - Окремі компоненти (витяг) програми аудиту досліджуваного товариства щодо ЄСВ

№	Перелік реалізуємих аудиторських процедур	Обрані методичні прийоми аудиту	Досліджені аудиторські докази	Виконавець	Термін	Індекс Р.Д.
...					...	
4.	Перевірка фактичної наявності первинних документів щодо обліку ЄСВ	Документальна, зустрічна, арифметична.	Наявні первинні документи, реєстри обліку	Чоні О.В.	2 д.	Р.Д. 4.1
5.	Дослідження своєчасності представлення звітності з ЄСВ	Документальна, зустрічна, арифметична.	Звіти до Пенсійного фонду з відмітками щодо їх прийняття	Чоні О.В.	1 д.	Р.Д. 5.1
6.	Підтвердження правильності проведених розрахунків ЄСВ у розрізі звітних місяців.	Документальна, зустрічна, арифметична.	Розрахунково-платіжні відомості (у розрізі структурних підрозділів), бухгалтерські довідки, форми звітності	Чоні О.В.	3 д.	Р.Д. 6.1
...						
17.	Узагальнення отриманих результатів аудиторської перевірки	Зіставлення, аналітична та інші	Робочі документи	Чоні О.В.	2 д.	Р.Д. 17.1
18.	Оформлення звіту аудитора, підписання акту виконаних робіт			Чоні О.В.	2 д.	

Джерело: узагальнено автором

Представлена програма аудиту застосовується в роботі аудиторських фірм та внутрішнього контролю бізнес суб'єктів, включаючи зовнішні та внутрішні аудиторські перевірки. Переваги запропонованої програми полягають у визначенні загальної стратегії аудиту ЄСВ, де аудиторські процедури розміщені у логічній послідовності, що відображає послідовність господарських операцій, безпосередньо пов'язаних з обліковим відображенням ЄСВ.

Методика здійснення аудиту ЄСВ за даних умов передбачає застосування дедуктивного методу, при цьому послідовність реалізації аудиторських процедур, згідно даної програми, може бути виконана і в протилежному (зворотному) напрямі, застосовуючи метод індукції. Згідно з цією програмою аудиту ЄСВ запропоновано приклади робочих документів для реалізації аудитором відповідних процедур, які наведені у таблицях 3.7, 3.8.

Таблиця 3.7 - Форма запропонованого робочого документа Р.Д.-5.1. «Дослідження своєчасності представлення звітності з ЄСВ»

№ з/п	Назва документу (звітної форми)	Наявність реквізитів				Відхилення	Примітки
		Дата	Підписи	Печатка	інші реквізити		
1.	Звіт по ЄСВ	+	+	ЕЦП	+	-	-
...							

Джерело: сформовано автором

Таблиця 3.8 - Форма запропонованого робочого документа Р.Д.-5.2. «Перевірка взаємоузгодженості показників представленими у фінансовій звітності з даними синтетичного обліку, наявними обліковими регістрами з ЄСВ» (2022 р., грн.)

Рахунок 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»				Стаття 1625 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування» III розділу пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення»	Висновок
С-до на початок звітного періоду	Дебетовий оборот	Кредитовий оборот	Залишок		
1	2	3	4 Гр.2 – Гр. 3	5	6
3600	79900	77500	1200	1200	Помилки не виявлено

Джерело: сформовано автором

Ефективна, якісна організація процесу аудиту являється вагомим заходом, спрямованим на покращення управління досліджуванним товариством, який уможлиблює досягнення високого рівня виконання передбачених для нього завдань. Це дозволить виявити можливі факти порушень та зловживань, своєчасно попередити їх наслідки, за потреби, притягнути до відповідальності винних осіб.

ВИСНОВКИ

В результаті проведених досліджень, що базуються на широкому використанні різнопланових методів вивчення організації облікового супроводження та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском, на прикладі ТОВ «ІТ-Еккаунтін», сформульовано наступні висновки теоретичного і практичного характеру.

1. Єдиний соціальний внесок став, безперечно, великим кроком у проведенні реформи системи соціального страхування в Україні. І якщо оцінювати систему нарахування Єдиного соціального внеску загалом, то слід зазначити про її поліпшення. Але також слід відзначити низку недоліків у сфері справляння ЄСВ, які потребують більш детального вивчення, дослідження та нормативного врегулювання проблемних питань.

2. Узагальнено понятійний апарат щодо облікового відображення та аудиту розрахунків за Єдиним соціальним внеском, визначено, що ЄСВ представляє собою: консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

3. У ТОВ «ІТ-Еккаунтін» діють організаційні регламенти, щодо облікового супроводження його діяльності. Ці документи включають в себе основні правила та перелік процедур, які регламентують (регулюють) роботу базового суб'єкта господарювання. До них відносять: Статут товариства, Положення про бухгалтерську службу; Положення про облікову політику; Посадові інструкції окремих облікових працівників, пов'язаних із функціонуванням облікового процесу.

4. Проведені розрахунки дають підстави зазначити, що валюта балансу базового товариства за досліджуваний період зменшилась на 207,4 тис. грн. або 85,6 %. Причиною даного факту виступили специфіка діяльності підприємства та

запровадження військового стану внаслідок повномасштабного вторгнення держави агресорки. Загальна сума отриманих доходів товариством зменшилась на 1464,3 тис. грн. (54,3 %), також суттєво зменшилась сума понесених витрат на 1331,3 тис. грн (68,8 %). Як позитивний фактор, слід відмітити зростання ріння рентабельності діяльності ТОВ «ІТ-Еккаунтін» у 2022 році порівняно з 2020 роком на 64,4 п.в. Вирішальний вплив на зростання рентабельності роботи базового підприємства здійснило переважання темпу зменшення витрат над темпами зменшення отриманих доходів за підсумками фінансово-господарської діяльності товариства в межах досліджуваного періоду. Сума сплаченого ЄСВ у 2021 році порівняно з 2020 роком зросла з 255,6 тис. грн до 333,2 тис. грн. Але у 2022 році після запровадження військового стану, сума сплаченого ЄСВ суттєво скоротилась і склала 79,9 тис. грн.

5. Вивчивши у базовому підприємстві організацію руху документів, щодо організації нарахування та сплати ЄСВ, можемо констатувати, досить якісну його організацію. Проте, для подальшого вдосконалення його функціонування, нами запропоновані деякі уточнення до графіку документообігу даної облікової компоненти.

6. Рекомендовано удосконалити та застосовувати форму сучасної розрахунково-платіжної відомості. Це дозволить співробітникам бухгалтерії ефективно досліджувати правильність розрахунку ЄСВ, ВЗ, ПДФО та запобігати помилкам в організації веденні даної облікової складової.

7. В ході підготовки кваліфікаційної роботи було вивчено комунікаційні можливості співпраці з Державною податковою службою України із застосуванням їх офіційного сайту. На сайті присутній широкий спектр доступних інформаційно-консультаційних та методико-практичних сервісів, які надаються для платників податків та зборів. Дані сервіси уможливають отримання актуальної інформації щодо діючого податкового законодавства, своєчасного консультуватися з фаховими спеціалістами та отримання необхідної допомоги у вирішенні наявних податкових питань. Подачу звітів до Пенсійного фонду України (Державної статистичної служби України) пропонуємо здійснювати з використанням спеціалізованої

бухгалтерської програми BAS. Програмний спеціалізований продукт «BAS Бухгалтерія» представляє собою комплексне рішення для організації та ведення бухгалтерського та податкового обліку в ТОВ «ІТ-Еккаунтін», включаючи автоматизацією облікових процесів, пов'язаних з процедурою нарахування, сплати та належного відображення у звітних формах ЄСВ. Пропонуєма конфігурація наділена всіма можливостями для організації якісного базового зарплатно-кадрового обліку (в т.ч. ЄСВ).

8. Ідентифіковано та рекомендовано до використання у досліджуваному товаристві основні компоненти організаційно-методологічної складової сучасної аудиторської перевірки ЄСВ.

9. Узагальнено окремі складові тесту оцінки фактично функціонуючої системи внутрішнього контролю щодо ЄСВ та сформовано окремі елементи програми аудиту даної облікової компоненти базового підприємства. Представлена програма аудиту застосовується в роботі аудиторських фірм та внутрішнього контролю бізнес суб'єктів, включаючи зовнішні та внутрішні аудиторські перевірки. Переваги запропонованої програми полягають у визначенні загальної стратегії аудиту ЄСВ, де аудиторські процедури розміщені у логічній послідовності, що відображає послідовність господарських операцій, безпосередньо пов'язаних з обліковим відображенням ЄСВ.

10. Методика здійснення аудиту ЄСВ за даних умов передбачає застосування дедуктивного методу, при цьому послідовність реалізації аудиторських процедур, згідно даної програми, може бути виконана і в протилежному (зворотному) напрямі, застосовуючи метод індукції. Згідно з цією програмою аудиту ЄСВ запропоновано приклади робочих документів для реалізації аудитором відповідних процедур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко Г. Ю., Іванова Н. А. Бухгалтерський облік і аудит розрахунків за виплатами працівникам в умовах «об'єднаної зарплатної звітності». *Ефективна економіка*. 2021. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9149> (дата звернення: 22.01.2024).
2. Белінська С.М., Терещенко Л.В. Методичні засади внутрішнього аудиту. *Агросвіт* №24, 2016р. С. 44-50.
3. Бондаренко О. Розрахунок нарахувань та утримань із заробітної плати у 2016 році. URL <http://byhgalter.com/rozrachunok-naraxuvan-tautriman-iz-zarobitn> (дата звернення: 23.01.2024).
4. В якій формі можна подати звіт з ЄСВ: нагадування від ДПС. Дебет-Кредит. 2020, 05 травня. С. 16. URL: https://services.dtki.ua/all_zvit/all_zvit/100-podatкова-zvitnist-jedinii-socialnii-vnesok-jesv (дата звернення: 23.01.2024)
5. Динь І. М., Градова О. В. Запровадження єдиного соціального внеску в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/158347259.pdf>. (дата звернення: 23.01.2024).
6. Журавська І. Об'єднана зарплатна звітність: актуальні запитання – відповіді. Частина І. *Бухгалтер&Закон*. 2021. № 23-24. URL: https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ013053 (дата звернення 23.12.2023).
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р.№ 291: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення: 25.01.2024).
8. Макаренко А. П., Котова Н. В. Удосконалення обліку і контролю оподаткування та сплати ЄСВ та ПДФО із заробітної плати працівників суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8428> (дата звернення: 23.01.2024).
9. Макаренко А. П., Семенов О. В. Удосконалення методики проведення аудиту єдиного соціального внеску для підвищення ефективності роботи

підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 26–33.

10. Макарова Г.С., Левченко І.В. Основні аспекти обліку, обчислення та нарахування Єдиного соціального внеску. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 37. С. 732-738. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastructure37-106> (дата звернення: 23.01.2024).

11. Машевська А. А. Особливості нарахування Єдиного соціального внеску Features of Uniform Social Contribution. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39-2. С. 103-107.

12. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства Затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 13.01.2024)

13. Назаренко І. М., Назаренко О. В., Соколенко Л. Ф. Організаційно-методичні основи аудиторської перевірки зобов'язань і забезпечень підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №6. С. 194–201. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-194-201> (дата звернення: 23.01.2024).

14. Назаренко О. В., Горшкова Ю. А. Місія фінансового аналізу в процесі оцінки балансу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 20. С. 25–29.

15. Назаренко О. В. Роль міжнародних стандартів в ідентифікації, класифікації, обліковому супроводженні та організаційно-методичні особливості аудиту умовних зобов'язань підприємства. *Інвестиції: практика та досвід* № 3(2024). С.14-18. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/2924> (дата звернення: 02.02.2024).

16. Назаренко О.В., Сторожук О.В. Актуальні аспекти нарахування та утримання єдиного соціального внеску. *Вісник СНАУ. Серія: Економіка і менеджмент* Вип. 5 (64). 2015. С. 193-197.

17. Насібова О. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 35-40.

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/>

NPSBO1.aspx. (дата звернення: 23.01.2024).

19. Оніщенко В. «Про ЄСВ у 2023 році». URL <https://www.golovbukh.ua/article/9211-sv-u-2022-rots> (дата звернення: 01.02.2024).

20. Панасюк В. М. Сучасний інструментарій інформаційного забезпечення: обліковий та управлінський аспект. Східна Європа: *Економіка, бізнес та Управління*. Випуск 2 (25). 2020. С 412-427.

21. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р., № 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення: 25.01.2024).

22. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 17.01.2024).

23. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 22 грудня 2017 р. № 2258-19. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>. (дата звернення: 06.01.2024).

24. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 17.01.2024).

25. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України № 2120-IX. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 14.01.2024).

26. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення 22.01.2024).

27. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2136 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 16.01.2024)

28. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-

VIII. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 14.01.2024).

29. Савчук О. В. Організація аудиту розрахунків за єдиним соціальним внеском на підприємстві. *Актуальні питання економіки*. 2017. С. 221-226.

30. Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В., Свириденко О. О. Ризики розробки та запровадження уніфікованої звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. *БізнесІнформ*. 2017. № 6. С. 227-233.

31. Томашевська А.А. Аудит розрахунків за єдиним соціальним внеском: методика та організація проведення. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 16 листопада 2023 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2023. С. 136-138

32. Томашевська А.А. Особливості нормативного регулювання розрахунків платників за Єдиним соціальним внеском. «*Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору*»: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. м. Полтава, 21 березня 2023 року. Полтава, 2023. С. 372-376

33. Яременко Л. М. Проблеми обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці і шляхи їх вирішення. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.120 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8466> (дата звернення: 15.01.2024).

34. Determining Maturity Levels for Internal Control (September 16, 2015) URL: <https://weaver.com/blog/determining-maturity-levels-internal-control> (дата звернення: 17.01.2024)

35. Drobyazko S., Shapovalova A., Bielova O., Nazarenko O., Yunatskyi M. Evaluation of Effectiveness of Responsibility Centers in the Management Accounting System. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal* 2019. Vol. 23 № 6. Available at: <https://www.abacademies.org/articles/evaluation-of-effectiveness-of-responsibility-centers-in-the-management-accounting-system-8797.html> (date of

application 17.01.24).

36. Income From Salary – How To Calculate Income Tax On Salary With Example FY 2022-23. URL: <https://cleartax.in/s/salary-income> (дата звернення: 17.01.2024).

37. Oneshko S., Nazarenko O., Yaremko I., Pysarchuk O., Koval O. (2023). Accounting and Financial Reporting in the IT Sphere of Ukraine: Opportunities of Artificial Intelligence. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. № 5 (52), 79-96. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4151> (date of application 17.01.24).

38. Plaksiienko V., Nazarenko I., Nazarenko O., Sokolenko L. Strategic scenario planning of the agrarian sector development. International Multidisciplinary Scientific Geo Conference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2020 August (5.2), pp. 489-496.

ДОДАТКИ